

**Konsept for dramatisering av romanen
«Under en sort sol», Orion Forlag,
av Lasse Efskind – versjon 2008**

Innledning.

Romanens innhold er egnet for film dramatisering og innholdet er hyperaktuelt. Derfor lager jeg dette konseptet for å prøve å ”sette ballen i spill”. Romanen kan fås tilsendt av meg eller leses via min web www.efskind.com .

Det er en stor fordel å ha lest boken før dette konseptet, men det er ikke en absolutt forutsetning. Jeg har flettet inn så mye av sitater og handlings beskrivelse at det går å ta det på direkten.

Romanens viktigste problemstilling er vårt forhold til ny viten og ny teknologi, spesielt når det kan rokke ved vårt eksistensielle grunnlag. Dette levngjøres i boken gjennom delfin-biomatene, som er et hybrid mellom datateknologi og biologisk liv. Far –datter relasjonen blir også sentral og dramatisk.

Handlingen tar oss tilbake til kald krig. Den bygges opp rundt et «eksperiment» som stormaktene USA-SOVJET i sin tid sto bak, og som kom helt ut av styring. Stedet for hendelsen har en viss historisk tilknytning til den sovjetiske ubåten som i sin tid strandet ved Karlskrona, men er ellers diktning. Jakten på «koden» for dette eksperimentet er bokens røde tråd. Hva blir «det neste store steget»? Hvordan utvikles motsetningene mellom «det myke» og «det harde» i oss under slike betingelser?

Romanens viktigste persongalleri er forholdet mellom to sterke kvinner og relasjonen far-datter.

Romanens mest visuelle og dramatiske momenter er kapringssituasjonen eller «katastrofen» på forskningsubåten «AvenirX» (som betyr ukjent framtid) der «eksperimentet» gjøres.

Konfliktene fører til at dataforskeren John blir «biomat», og blir erklært død, men i virkeligheten gjemt bort av amerikansk etterretning.

Mange år etter dette drar to kvinner ut for å finne ut hva som egentlig hendte. Den ene, Johns datter Tonje begår til slutt barmhjertighetsdrap på sin egen far.

Dramatiseringen av boken har jeg delt i to: der vekslingen mellom tiden for «eksperimentet» og tiden for de to kvinnenes leting skilles i hver sin del. I

boken er dette viklet inn i hverandre som to parallelle historier. Det er også en alternativ struktur i film.

Språkføringen i boken er litt spesiell - en veksling mellom poetiske malende beskrivelser, vitenskaplige og filosofiske utlegninger og dramatisk/episk fortelling. Ideelt sett bør denne vekslingen kunne komme fram også i dramatiseringen.

Filmatisk ser jeg for meg en vonTrier liknende stil eller en animasjon som i «Kirikou og trollkvinnen». Heller ikke stilen i "Matrix" bør være et fremmed alternativ.

De er alle hver på sin måte en spennende blanding av realisme og overskridelse av det realistiske, slik dette manus også forutsetter. Dessuten filosoferer de over framtiden.

Men bevares, det er flere veier til en god film.

DEL1

Sene 1

Forsknings-ubåten «Avenir-x» som glir som en mørk skygge gjennom havet. Rundt den må man skimte delfinene. Ev. samtidig med rulletekst. Musikk som varslet dramatik og formidler høyteknologi.

I en skuespill versjon kan man tenke en senen fra ubåtens interiør med et «vindu» mot havdypet.

Klipper inn fra prologen som beskriver ubåten gjennom havet (s5-6):

Som romskipet Aniara, slynget ut mellom solene. Boblen i det blå rom. Slik svever kjempen. Mellom ytterpunkter. Stadig yngre. Til den brister. Eller, som Nautilus, jernhaien gjennom salt sjø. Framtiden fanget i et fortidsuhyre. En stor skygge.

Slik glir denne havkjempen. Glir gjennom haller av glitrende havdyp, sølv og søyler av blått og turkis, over vide sjøsletter i okergrønt, glir som en gråglimrende trussel, fortid og framtid i samme mektige metallsigar, glir inn mellom fjell som fant sine høyder i dypet, inn mellom korallenes små kloder i kretsløp av kaldblodig livssyklus.

Her er all hensikt nøye avmålt. Jernhaiens elektroniske pupiller fanger inn havbunnens flakkende mønstre av lys og skygger, et fangnett for alt det yrende livet, et edderkoppnett der jernhaien er edderkoppen, mens livsmylnderet rundt deler

seg opp i alle retninger: de pilende skremte, de nølende, til de yrt nysgjerrige. Stimer som følger sin herre.

Dansen rundt jernhaien kunne begynne, det katastrofale eksperimentet, mesterplanen. Trodde man; det neste teknologiske steget. Før Glasnost, i den kalde krigens tid.

Sannelig, teknologien i dette atomdrevne havmonsteret forbauset alle. Den var en foreløpig konklusjon på all menneskelig viten, og samtidig et senter som gjorde det mulig å finne veien fram og komme videre. Flytte grenser. Før katastrofen.

Sene2

følger «Avenir-x» idet den forsøker å svinge unna revene (ved Karlskrona), men grunnstøter kraftig og blir liggende med deler av skroget over vann. Mange delfiner svømmer i sirkel rundt og man zoomer inn under vann mot skroget der det åpner seg som en gigantisk pupille i et «øye» i båten. Man ser for første gang de to forsker-hovedpersonene John og Juri stå innenfor og stirre ut på «katastrofen» og delfinene. En «Nautilus-stemming». Litt av denne apokalyptiske stemningen er beskrevet på s.31-32:

Katastrofen ble født av en forsmådd tillit mellom prosessorer, i jernhaiens hjerne av silisium og datakretser, der solflekker bare er støy på signalene, filtrert bort, der verdenshavets lysvirvler speilvender seg til en sort strøm. Mens elektronikk eter fakta, tegner havkonturer på grønne skjermer, mater autopilotene som lar seg lede, prikkfritt gjennom milliarder prikker. Alt er analyse, likevel, mennesket står bak, som et maktglad rovdyr. Det er analysens grense mot galskap, i glatte flater som finner hverandre og forener begjæret med beregningen.

Derfor ligger det en katastrofal mulighet i alt. Til katastrofe eller genistykke. Begge veier.

Nå spyr apokalypsene ut sine skrik. Men de omformes til et taust rop gjennom havdypet, lyd som bare delfinene hører og kan forstå. Katastrofens korsang. Som likevel mennesket står bak.

Idet mennesket kler seg i sin automatiserte teknologi, kler det seg også nakent under stjernene. Rovdyrkroppen blottes seg blek og ubeskyttet. Skjelver. I et rom av blankt mørke. Dyp natt. Og øynene prøver som et barns øyne å tyde tegnene noen skriver over himmelhvelvets skjerm. Tydelig i sin utydelighet. Så fylt av stjerner! Svake bare fordi avstandene er svimlende. Og fanget på havflatens store netthinne synker stjernetegnene i dypet.

Sene3

er fra ubåtens interiør – åpner med en stemning av stress og forvirring etter grunnstøtingen.

Vi møter agenten Rebecca og de to forskerne John (tynn og nervøs dataekspert) og Juri (en tykkfallen «trubadur» av en marinbiolog). Og vi møter dessuten flere bi-personer: Juris kone Sarcha (frodig russerkone), kapteinen (tynn og vodkapåvirket) og en agent fra CIA («James Bond-type» se s.57).

Persongalleriet blir viktig å få godt fram . Rebecca og John er den kalde agent og den kalde forsker. De finner hverandre i utnyttelsen - «saken» og sex. De er to motsatte alen av samme stykke. Samtidig har John en myk side overfor sin lille datter «Tonje-liten» som han også sender «disketter» hjem til. Dette forbereder tilskueren overfor den spesielle far-datter relasjonen senere.

Det er nå en god anledningen til litt sex sene med i beskrivelsen, da av forholdet Rebecca-John i ubåten, eventuelt med tilbakeblikk hvordan Rebecca bevisst «kapret» John på oppdrag og spionering. F.eks. Rebeccas tilbakeblikk på s.7:

John hadde vært forsker og en joker ombord i ubåten. Og hennes elsker. Som oksen Ferdinand satt han der. Og hun ble plantet i hans bed, for å luktes på, allerede under forprosjektet som var i den strengeste hemmelighet på ferieøya Madeira. Et ideelt sted å slå til for en «babe» som henne.

Rebecca lo og gransket de lange, rødmalte neglene sine, sprikte med fingrene. Luften strømmet som blankt vann mellom dem. Som tid. Tenkte hun. Jeg hadde fått beskjed fra høyeste hold om å legge an på denne forskeren. Han var viktig. Var jobb. Det tynne reklet, en firfirsle med skarpe øyne, med ånde av for mye viten og for lite tannpuss. Slett ikke mitt førstevalg! Ikke verneverdig i min botanikk. Men på den annen side, det kunne vært verre.

Og Rebecca forfulgte sin egen tankegang videre. Ingen kunne kombinere vitenskap og kjærlighet som John. Og sex. Det var ytterpunkter som i utløsningen nådde hverandre. Jeg tok hånden hans og førte den inn under blusen. 'Hva føler du?' spurte jeg. Lekent.

Han lette etter ordene, temmet seg. 'Fingrene mine', sa han til slutt, 'er forskningens lange fingre. Som strekker seg bak all forstand. De beføler alle tanker og følelser, til de finner noe vart og ekte, og fanger det! I sin lov. Lenket i matematikkens eteriske kode. Og hendene knytter seg om kalde tankekrystaller. Et intetkjønn. En skuffelse. Derfor åpner jeg igjen hånden, for å søke en enda større besettelse. Fingertuppene kan nå helt dit mennesket ikke lenger er størst, der det neste trinnet overtar. Til silisiumets verden, datateknologiens vesen. Og hånden vil igjen lukke seg lynsnart omkring byttet!'

John ble fjern, fanget i sine egne ords lyskjegle. Som en fisk når man lyster. Jeg presset hånden hans hardt til brystet mitt, for jeg forsto lite av alt han sa, den gangen. Svevende ord, som likevel var vakre. Han var forskeren, Guden med skaperglimt i øyet. Han lot seg bare et øyeblikk distrahere av huden min, og fortsatte:

‘Den nye sjelens tavler støpes av silisium som er datamaskinenes byggesten og ryggrad. Moses vil bære sine bud fram i silisium. Som hudfarge en gang skilte oss, skiller nå grunnstoffene oss.’

Sa forskeren, med fingrene på mine bryster! Han rotet seg bort i matematikk og silisium. Egentlig en fornærmelse. Og siden silisium også er silikon i mine ører, tenkte jeg på alt annet enn Moses.

‘Ingen silikon her!’ lo jeg med ett. Som om det han sa kilte. Plutselig tente latteren også ham, og han grep kjødet begjærlig, knuget brystene mine, var med meg igjen. Var snart i meg. Rebecca krysset beina, kjente det varmet.

-Eller mer beskrivelse på s.15:

– Se for deg Madeira i månelysset, en lett dis over Johns bungalow. Terrassen vendte mot havet. Med John og meg, bare oss to. Tropekveld. Mot den mørknende himmelen sto fjell innhyllet i tåke. Med dristig bygde vannkanaler; levadas. De snodde seg som vridde ormer nedover. Ved korallrevene utenfor dunklet havet i grønt og turkis. Delfiner rullet seg lekne mens dovne dønninger slo innover som pulsslag i en sovende kropp. Og milde vinder ble kongelig silke rundt kroppene. Klær ble unaturlige. Hans smale skuldre og knoklete lemmer, de intense øynene med blick rettet både utover og innover, var i rastløs uro. Bare de store ordene, og de helt små, holdt mål. Som de store linjene og detaljene. Drømmene og det nære. Jeg laget to glass puncha, øyas eget heksebrygg. ‘Skål John’, utfordret jeg.

En dønning, som hadde rullet over halve kloden, bygget seg opp og brast, som i en blank orgasme. Hud mot hud, kjølig. Klamt. Hinner rundt en økende hete. Fingrene lette seg fram. For han var slett ikke annerledes slik, faren din, men han sa det annerledes. Gjorde det annerledes, så ...

Det andre paret på ubåten, Juri og kona Sarcha, er himmelvidt forskjellige fra John/Rebecca. De er den frodige russiske familien: hvitløk, øl og kjønnsroller. Samhold. Ingen store intriger eller konflikter. «Det gode liv» som til slutt brytes i stykker av sovjet-kommunismens jernstøvel. Stemningen i relasjonene må samspille med dette fra første stund.

I løpet av denne senen bør vi også få samtaler som viser noe av bakgrunnen for «katastrofen», dessuten at det er en kjede av katastrofer: grunnstøtingen

og den «uforklarlige» aktiveringen av atomstridshodene, at antakelig delfin «biomater» var årsaken til det.

John og Juri hadde programmert biomatene, og de var derfor de eneste som kunne «skru av» aktiveringen av atomstridshodene (s.32, s.35-36 og s.56-61).

Derfor minnet situasjonen om et kaprings- eller gisseldrama.

Selve den teknologiske bakgrunnen for det katastrofale forskningsprosjektet bør komme fram i samtaler dem imellom, uten detaljer slik som i boken. Her blir det en avveining: nok forståelse for de interesserte, men uten å miste tempo i storyen eller irritere de som ikke er så teknologisk interesserte. Dette er vanskelig og blir lett tungt både i boka og i en dramatisering – samtidig er det viktig å få med slik at begrunnelsen og forståelsen ikke blir for overflatisk. Utfordringen blir å framstille det kompliserte (se nedenfor) på en forståelig og enkel, men samtidig ikke overflatisk måte. Moderne animering kan gjøre dette spennig, jfr filmer om kroppens indre etc.

For å illustrere, se på s.25-27 – her er utdrag:

Biosynapsene er ørsmå kontakter for dataimpulser direkte til hjernen, mikrokirurgisk operert inn i hjernen. Grensen mellom silisium og vev førte ikke til avstøtning fordi kroppen ble «lurt» av morkakeceller som produserte et nøytraliserende eggehvitestoff. Derved omgås avstøtningen av fremmedlegemet som silisium er.

.....

Rebecca hadde fortalt mer:

– Det ble storpolitisk rabalder da John og Juri sammen publiserte forsøk på mus som viste at biosynapsene fungerte, på et vis. Først på en primitiv måte. De ødela en enkel og testbar egenskap i musehjernen. Deretter reparerte de den med en dataenhet, operert inn med biosynapseteknikk. Den nye delen mimet hjernens impulsnettverk der det var ødelagt. Og egenskapen kom tilbake. Nesten.

‘Den vil avstøtes etter en tid’, ropte kritikere.

En lek, umulig å få til for mer kompliserte funksjoner. Sa andre. De som trodde på dem, og noen etiske aksjonsgrupper, skrek opp om forbud mot slik forskning. Et perspektiv verre enn det genteknologiske marerittet. Sa de. En klussing ikke med genene, men med selve grunnlaget for livet, karbonkjeden. Som byttes ut med datamaskinens silisiumkjeder. ‘Jeg drømmer bare vakre drømmer om genteknologi’, bemerket John en gang. Men han så til fulle perspektivet.

Altså, som konklusjon: Ingen støtte å få. Bare kjeft. Men mye publisitet. I virkeligheten, og i den største hemmelighet ble de som hadde makten, svært så interessert, nesten ekstatisk opphisset. De trodde på dem. Følgen ble, gjennom en

lang politisk prosess, Madeira-eksperimentet, og etterpå teknologiens Nautilus og Aniara: AvenirX!

.....

*– Det sies at delfinene er halvt mennesker. Havets Homo Sapiens,
Delfinlydene er som språk med symboler og setninger,
Folk som knekker militære koder har kommet bare et lite stykke på vei i å forstå delfinspråket. Men tross alt, deres erfaring brukte John da han utviklet dataprogrammene. Han ville krype inn i delfinenes verden gjennom språk. De er teknologisk enkle, for de mangler hender og ild, sa han, men sosialt, ja intellektuelt og språklig, kan de gå oss mennesker en høy gang.*

Rebecca gjorde et lite opphold, og løftet blikket gjennom skjermen og inn i silisiumets digitale rom, fortsatte:

*– Vi ville mer, skape noe biologisk nytt. Der genmanipulering ble som salmesang å regne. Og dette nye var innen rekkevidde: Genetiske kodenoter støpt inn i sammensmeltningen, i symbiosen mellom silisium og karbon.....
John fant koden. Fant notene. Og tok fram fiolinen, mens Juri tok fram balalaikaen. For å trylle fram tonene. Og samspillet.*

– ... en slik gang glapp det ut av ham: ‘Jeg har funnet prinsippene, forstår du, et program som kan dirke opp hjernebista til delfinene. Gjennom hybridteknikken overtar vi den biologiske kontrollen, som et virus gjør, og skaper biomaten, som er et fundamentalt nytt vesen, en silisiumkarbon datahjerne-hybrid, det vil si to livsformer limt sammen.’

Men han trodde nok ikke helt at jeg forsto.

– Det var ikke bare deg han delte disse tanker med, kommenterte Tonje. – Faktisk har han sagt nesten det samme til lille meg, sendte det på diskettene den gangen, «Fra pappa til Tonjeliten». Han henga seg til meg gjennom diskettene, slo det Tonje, men hun strøk straks parallellen bort.....

– John kodet det slik at mennesket, altså våre holdninger, tok kontroll i delfinbiomaten, ikke omvendt. Biomaten skulle så ta kontroll over seg selv og delfinene rundt seg. Brutalt. Stormaktene verdig. Men med monn for frihet og feil, som i mennesket.....

Sene4

er operasjonen av John til «biomat», eller egentlig «anti-biomat». Senen er som en moderne men trang operasjonssal (nede i ubåten), mye teknisk utstyr inkludert en CT-maskin og et ultralydapparat «rundt» operasjonsbordet - som «Intervensjonscenteret» på Rikshospitalet, for å eksemplifisere med et reelt sted.

Tankene John gjennomlever mens han ligger på operasjonsbordet formidles som en stemme, sammen med (elektronisk?) musikk. Assosiasjon: Matrix? .. eller siste del av Romodysseen1 ? Siterer fra s.69-71:

– Jeg ligger på operasjonsbordet. Føler ingen smerte. Er våken. Bare lokalanestesi trengs, for selve hjernen har ikke smertefibre. Bare huden.

I tretti timer på forhånd, sammenhengende, har jeg programmert, og på en måte fått snudd opp ned på biomatprogrammene. Jeg starter med mennesket, og koder inn i det alt jeg vet om delfiner, deres tanker og holdninger. Også deres opplevelsesmåter. Programmene legges inn som en slags omformelig sløyfe – looper som omprogrammerer seg selv utfra nye impulser, men med kontroll. Det er ikke lett å forstå, men hensikten er å gjøre programmet så likt delfinhjernen som mulig.

Denne dynamikken er en nyskapning. Jeg kaller den «bioanaloge looper». For å få det til måtte jeg kode slik at delfindelen tok kontroll og tok med seg menneskedelen inn i en delfinliknende ny identitet. Til en motsatt biomat, kan man si, der karbon og silisium er vevd sammen til en hybrid, til et felles liv.

Jeg vet ikke hva som kan skje med «meg» i dette fellesskapet, den opplevelsen jeg nå har av å være «meg». Det er en risiko, et eksistensielt minefelt. Som må passeres.

.....

– Jeg ligger fremdeles på operasjonsbordet. Det tar lang tid, skritt for skritt som et fint gravørarbeid. Mens alt i meg lytter. Jeg hører svak musikk. Vet at den ikke er ekte, men knitrende lyder fra kunstig stimulerte nerver, stjernehimler i meg, hemisfærer. Store tablåer maler seg fram, blå flater beveger seg over synsfeltet. Og purpur skinner gjennom fra dypet. Hvitgule dråper løsner. I denne fargeskriften innser jeg at mitt livsverk blir satt opp mot mitt liv. Som to adskilte, men uadskillelige. En dommer og en som dømmes.

Mest av alt opplever jeg at tiden frikoples! Til en tilstand uten bevegelse. I en potensert bevissthet av å være. Som buddhistmunken bøyd over sitt mantra, krystallklar og fylt med mild tomhet!

.....

– John beskriver i detalj sine opplevelser på operasjonsbordet, kaller det ‘en tidløs harmoni’, en symfoni som starter dempet, men bygger seg opp til rus, for å tone ned igjen med sordin.

.....Tingene rundt meg i operasjonsrommet blir tydelige, snart overtydelige, så med ett fremmede. Jeg fanges inn av helt nye verdier, uten å kunne forhindre det. Alle prislappene på tingene blir skiftet ut. Instrumenter, skjermer og maskiner betyr ingenting lenger. Mens fargespillet i det russiske taket finner inn til meg som et storverk av Picasso. Rørsystemenes form og bøyninger blir som skoger i

bølgende bevegelse, motorduren blir toner. Kunstens rytme i alle ting lokkes fram. Mens funksjonene faller fra hverandre.

Barnetegningene langt bak i hukommelsen setter nå den nye kursen, er normen jeg vil styre etter. I de ubehjelpelige strekene ser jeg runenes kraft. De gamle fortellingene løfter jeg opp til mitt innerste.

Sene5

beskriver «biomaten» John i kommunikasjon med delfinene og deres «biomater». Filmatisk kan man her stå ganske fritt i seneskiftinger og «dobbelteksponeringer», også som hørespill/ teater. På en teatersene ser jeg for meg John foran det store «øyet» i båten ut i havdypet, med ossilskoper og datamaskin mm.

Denne kaprer-forhandlingssituasjonen er helt spesiell. Man må få fram innlevelsen i delfinenes verden som et «mykt» alternativ til vår teknologiske verden. Her bør forståelsen bli symbolsk eller samtidig et bilde på to sider i oss mennesker, altså heve seg over det konkrete i situasjonen.

Dessuten må det gå fram at det er delfinnaturen (i John) som redder situasjonen og avvæpner den aggressive menneskenaturen (i delfinbiomatene), ikke omvendt. Det mykes revansj gjennom hardhet/ makt. Men

... senen slutter med at en av delfin-biomatene overtales til å stoppe nedtellingen, og da....!

Det nedenfor beskriver etter min mening stor dramatik med mange symbolske nivåer – les nøye!

Referanser:

Den første kontakten med delfin-biomatene begynner på s. 56-62, se dette. Men kontakten mellom biomat-John og delfinbiomatene beskrives best på s.82-88:

Hun refererer: sto du også foran oscilloskopet på AvenirX, i timene etter operasjonen. Du kom på en måte aldri helt til bevissthet. Vi trodde det hadde skjedd noe uforutsett. Men du lyttet og lyttet, snakket faderlig til oss, beordret Beethoven spilt! Musikken oversatte du inn i datamaskinen, og kastet den som delfinske lydkoder ut i haveteren.

Så vakkert! Som en pianist satt du og kjælte med tastaturets tangenter.

Musikken er nøkkelen til deres tillit, forklarte du. Den betyr alt. Ikke resonnementer. Overtalelse er et galt ord, heller: resonans. Resonans trengs mellom meg og dem. Den samme musikalitet, den tonale og totale tillit.

.....

– Jeg vet ikke hvordan man kan beskrive en krystallklar erkjennelse av endrede verdier. Ikke som en fiks idé eller religiøs tanke, ingen gjenoppstått ideologi. Ingen foldede eller knyttede hender. Ingen vekkelse. Men en ny væremåte. Født i diskresjon. En ny livsforms åndelige uttrykk. En ny musikk. - Ja slik. - Lagt inn i tankenes selyfølgelighet og fantasiens frie lek. Dansetrinn som faller naturlige. Det neste steget.

Slik er min store erkjennelse, en vårløsning.

Plutselig blir alt dette oppblomstrende tråkket på, tankene kortsluttet, og bevegelsen hindret idet den skulle danses ut! For menneskedyret har grepet inn, har satt ned foten, slått tilbake og angrepet, både rundt meg og inne i meg. Krigshingstene er sluppet løs!

Jeg slites mellom to hingster som vil erobre livet mitt. Den ene er mennesket, den andre er delfin makten.

Den ene vil erobre meg med driften til å utfordre virkeligheten, mildt betvinge naturkreftene. Den andre vil angripe og teknologisere hinsides all fornuft, selvødeleggende, fordi mennesket på den måten blir en provokatør og en snylter, en tekniker uten visdom. Jo dyktigere, jo verre, ensidig opptatt av resultatene, ikke av å være. Simpelthen å være - og la leve. Slik den andre siden av meg vil det, den delfinske siden, havhestene.

Vi delfiner er værende i alt. Nærværende. Og ordnet i harmonier. Musikalske. Livssymfoniske. Sakte lirker jeg meg tilbake, ut av mennesket, til friheten. Til dere. Kaster meg opp på den blanke delfinryggen. Ri, min havhest!'

..... *han så ut til å glemme både oss og de tikkende bombene. Og tiden. Vi ble desperate!*

..... 'Man må glemme tiden', fortsatte John, 'for å være. Tid er knyttet til resultater, og resultater betyr så lite. Det uanstrengt oppnåelige er nok for oss. Det som spontant leves. Alt skal heller ikke bevares for enhver pris. Derfor behøver ikke døden utsettes eller livet forlenges utover det som naturlig faller seg. Ha ingen teknologisk ambisjon. Slik vi delfiner heller ikke har armer eller ild.'

Han sa: Vi delfiner! Den biologiske omprogrammeringen måtte derfor alt ha kommet langt.

– John fortsatte å sitte foran oscilloskopet, som i sin egen verden, fortsatte Rebecca. – Nervøse lot vi ham sitte der i fred. For hadde vi noe valg? Delfinene

stimet, bombene tikket og stormaktene presset på. Som om vi ikke ble hardt nok presset uten maktenes hjelp.

I fokus for alt og i kontrast til alle satt den tynne, nyopererte John med bandasje rundt hodet. Uanfektet. Han spilte Beethoven, stadig høyere!

..... Mine venner! Vi trenger ikke si stort. Dere lytter til min musikk. Vi er enige. Jeg kom for å overtale dere. Nå er jeg overtalt. Svarene har blitt selvfølgeligheter og spørsmålene ustilte.

Slik jeg nå ser det, fra vannets perspektiv, er ilden betydningsløs. Og ildfolket uten makt. Vi skal ikke herske over naturen med teknologi, med en ild som brenner seg innover som kreftsvulster. Vi skal være i naturen, og tilpasse oss det rom den gir.

Ulykken er at blant oss delfiner har noen kommet som tenker annerledes, biomatene. De tenker ærgjerrig, som mennesket. Tenker teknologisk. Biomatene er styrt av menneskets dimensjon, og vil derfor undersøke og styre andre, ta makt. De vil utvide sitt territorium og gjøre opprør. Ikke et opprør for likhet, men for makt. Derfor, og samtidig paradoksalt: Våpnene blir nå rettet mot forbildet deres, mennesket selv. Som har den makten de begjærer. Ironisk, men logisk. Unngåelig.'

'Men', fortsatte John litt forklarende, 'ut av dette imperativet skjøt det seg en ny handling som ingen hadde forutsatt, en desperat handling, nemlig skapelsen av biomaten «meg». Som er kodet motsatt av de andre biomatene. Jeg ble delfin fordi biomatene hadde gjort menneske av delfinene. Ble en joker'

..... det viktige er nå å få både biomatene og delfinene til å forstå: Jeg prøver ikke lenger å redde mitt eget eller delfinenes skinn, og slett ikke menneskene sitt. Jeg er takknemlig for det jeg er, så lenge jeg er. Ferdig med det.

Likevel, det har en moralsk betydning å hindre oss delfiner i å dø som redskap for hevn. Dessuten, jeg vet best omfanget av eksplosjonen som kan komme. Hadde den enda utryddet mennesket! Men nei, eksplosjonen vil gjøre menneskene til martyrer, og gjøre dem som overlever mer aggressive. Det er som en kreftsvulst man skjærer i, men ikke fjerner helt, og som eksploderer i en dødbringende vekst. En tirret giftslange vil hogge.'

..... Men ikke alle tre biomatene gleder seg like mye. Flipper, hannen, er den som jeg hele tiden har hatt mest kontakt med. Han har fortalt meg mest, og er lederen. Men samtidig er han litt annerledes enn de to andre biomatene, og det har utviklet seg en konflikt, en maktkamp, der det kommer til syne at mennesket likevel ikke har helt overtaket i ham. Det er tvil. Kanskje har jeg kodet inn en liten feil i

Flipper. Det sårer min perfeksjonisme, men kommer godt med nå. Jeg har lært ham å forstå navnet sitt ved anrop. Vi er på en underlig måte venner. Snart håper jeg vi blir allierte.

Flipper, hører du meg, du er en delfin med litt menneske, likevel mest en delfin. Hører du den delfinske musikken, ta den til deg. Lytt!

De andre biomatene lytter ikke, snakker bare om sitt opprør. Men du husker vel ennå barndommen din, sorgfri i et grønnblått hav. Med bølger blinkende som sølvskyer ovenfra, tangenter av lys. Harmonier.

Gi meg et signal hvis du hører, et anslag. Flipper?’

..... ‘Slik ja. Du hører! Stol på minnene Flipper, omskap dem til din egen musikk. Da vil du innse at mennesket er disharmonien, at vennene dine fylker seg rundt et falskt opprør, et kupp som speilvender friheten. Derfor må du bryte ut. Gjøre opprør mot det falske opprøret. Nå! Mens det er mulig.

.....

De to andre biomatene overvurderte sin makt, ble stadig mer arrogante. Er det noe delfinnaturen hater, så er det arroganse. Flipper sanset det, og følte en økende støtte fra flokken, visste hvor kort tid de hadde igjen på nedtellingen av bombene. Verre var ikke tidssansen.

Det hele toppet seg.

Flipper begynte å krangle med en av de andre biomatene, om en fillesak egentlig, men de ble fysiske; svømte rundt og nappet hverandre i sporene. Irriterte. Derved ble alt lettere.

Bryt koden Flipper, stans bombene – nå!’

Denne senen og den første delen avsluttes med delfinene som «krøller seg» i trykkbølgen fra dypvannsbomber. På film: havet som farges rødt av blod. Ev. Rebecca og Juri ved rekka, jfr. s. 89-91. Siterer fra beskrivelsen av selve eksplosjonsøyeblikket (s.88):

– Et øyeblikks under. Eller katastrofe? Skapelse. Eller syndefall?

Det tordnet. Lysglimt.

Trykkbølger jóg gjennom båten, som lå på grunn, men likevel halvt i vann. Det knaket i sammenføyninger. Igjen slo katastrofelysene inn. John ble kastet bakover fra oscilloskopet og tastaturet, ble liggende som livløs på gulvet mens det flakkende lyset sveipet over, pisket og ristet i ham.

Hva hadde hendt? Sikkert ikke en detonering av atomstridshodene. Da ville alt vært bare støv tilbake. Men noe.

DEL2

Sene6

åpner med at Tonje, Johns datter (som vi ennå bare indirekte kjenner, her mange år etter «katastrofen» er en ungdom på 19 år) sitter foran en stor dataskjerm (Mac), og har oppe et program der lekne delfiner utspiller seg (farens spill til henne: «Tonjeliten»). Hun utbryter -

Pappa, hvor er du – og - hva er du? Dette er alt jeg har igjen etter deg.

Personbeskrivelsen av Tonje er: en tynn blek tenårings-studine, som studerer data og er «pappas jente», altså er litt spesiell men samtidig lynskarp og intens. Beskrivelse av henne og programmet «Tonjeliten» er nærmere på s.17-18 der Rebecca oppsøker Tonje:

..... Det eneste i rommet som brøt stilen, var en Mac datamaskin koplet til en stor fargemonitor, og et sort Bang & Olufsen TV og rack med fjernkontroll.

Dette er John i henne, var Rebeccas indre kommentar. Mens øynene lette etter flere detaljer.

..... Tonje skrudde på datamaskinen. Etter et par kjappe instruksjoner kom det fram en fargeglad tekst på skjermen: «Til Tonjeliten». Og en vilter liten delfinkrabat spratt rundt og annonserte at «nå skal vi leke sammen».

Tonje forklarte: – Pappas gave den gangen. Fra datageniet til hans lille datter, en lekekamerat. For å erstatte ham. Men også for å forstå. Som i en kinesisk eske åpner nemlig programmene seg innover, stadig dypere. Bak barnets enkle form finner jeg lag på lag av forståelse. Som frimureriets grader – som Spinozas filosofi - har programmet slør bak slør med skjult informasjon. Det tar ikke slutt!

Hun strøk monitoren som andre kjeler en huskatt.

Time etter time, døgn etter døgn har jeg sittet her. Til slutt begynner jeg kanskje å bli som pappa ville ha meg: En søkende mot det neste steget, mot «DET».

Hun har vært på leting etter ham lenger enn jeg trodde. Tenkte Rebecca. Og kjente igjen den nervøse søkende tanken og det sylskarpe intellektet hos John i henne.

– Du er nok din pappas jente, all right! sa hun bare.

Men tenkte samtidig at dette «Tonjeliten» er og blir en lekesak for barn. Noe helt annet da med hybridene ... Rebecca tok seg til tinningen. Biomatene! Herregud. Minnene slo mot pannebrasken hennes som et migreneanfall.

– Pappas jente! Det sier mamma også, hele tiden. Prøv ikke å være som henne!

– Det prøver jeg slett ikke, parerte Rebecca.

Tonje serverte te, rykende med duft av papaya. I tynne porselenstekopper, ikke tykke krus slik Rebecca ville ha tippet. Hun har mange fasetter, reflekterte Rebecca.

– Min favoritt te, bemerket Tonje. Og fortsatte: – Mamma er sjalu fordi hun ikke har de evnene som pappa hadde, de som førte til at han ble som en fremmed for oss, uten nærhet. Pappa ønsket også nærhet, men i praksis lot han alt annet gå foran oss, de «nærmeste». Særlig delfinene. Da vi besøkte dere på Madeira, husker jeg hvordan pappa strålte opp hver gang jeg lekte med delfinene hans. Skjente når jeg kalte dem for fisk. Pattedyr. Sa han. De var hans store nærhet. Og de ble biomatene.

Kommentar: Tonje vet altså at hun er «pappas jente», og hun vil ikke godta at han er ”død”. Selvom alle forteller henne det. Endelig byr det seg kanskje en anledning til å finne ut mer om farens skjebne: Rebecca! Hun oppsøker nå Tonje mange år etter «katastrofen» og Johns erklærte offisielle død. Og hun forteller Tonje at hun har opplysninger som antyder at John likevel lever - og inviterer Tonje med for å finne det ut sammen med henne.

Selv om Tonje hater Rebecca, «hore og Mata Hari», så tar hun imot tilbudet om å reise og finne ut hva som egentlig hendte «etter katastrofen». Rebecca har selvsagt sine egne motiver og grunner til å ville finne det ut, som agent for Mossad.

Det to kvinnene blir derfor et underlig «par». Personskildring: hvordan forholdet mellom dem umerkelig svinger fra forakt til respekt, og tilslutt til ubrytelig vennskap.

Ny kommentar: Jeg velger å redusere besøket i Moskva og sløyfe det i Libanon, se boka. I boken møtes de også først i en park og på en kafé, dette har jeg også hoppet over, men en ev regissør får selvsagt vurdere slikt. Derved vil jeg her konsentrere forløpet mer om hovedhandlingen, men svekker kanskje persongalleriet; bl.a. svekkes Sarcha og Juri noe, Johns russiske forskervenn og hans kone, selv om de er med i besøket til Moskva/ se under. Mens David (Rebeccas libanesiske mann) og den delen av Rebecca faller bort. Se boka.

Også Juri Jr., sønnen til Sarcha og Juri, tra jeg bort. I boken er han en som også lurte på hva som hendte og som kommer etter til USA for å finne ut. Bokens eneste sex scene er mellom ham og Tonje. Men jeg føler at dette forholdet blir litt rotete å dra inn i en film story – men på den annen side

kunne det gi farge og krydder. Er derfor som alltid åpen for andre vrier – les boka!

Denne dramatiseringen avsluttes med «fadermordet» i bassenget. Hendelsene i Damaskus etterpå faller derfor også bort. Spesielt dette siste er jeg veldig i tvil om, og det er et stort ”offer”, men foreslår det for å fortette hoverstoryen. Selvsagt åpen for andre vrier som følger boken tettere.

Senemessig ser jeg for film/skuespill for meg at de to jentene først reiser til et loslitt Moskva (s.37-38) og besøker en eldre men fargesprakende litt «original» Sarcha (Juris kone og nå enke).

Men på veien dit får vi et tilbakeglimt som er fortsettelsen der første del sluttet med eksplosjonen, og der Rebecca forteller Tonje hva som hendte rett etter «eksplosjonen» - at den var dypvannsbomber plassert der av stormaktene, se s.89:

..... Snart fikk vi den hele og fulle forklaringen: Kapteinen hadde samarbeidet med denne Mr. Bond (agenten) og med amerikansk marine. De avlyttet summingen fra stridshodene. Automatisk og momentant idet den opphørte, i samme sekund som Flipper ved sin kommunikasjonskunst skrudde av nedtellingen, da detonerte dusinvis av dypvannsbomber ved selvutløsning. Stormaktene hadde bestemt seg for å være nådeløse – Dobbeltspillende – Bedritne - Ikke å ta noen sjanse. Risikoen ved etikk var for høy.

Vi tar også med senen der Rebecca og Juri ser de døde delfinene fra rekka av ubåten, s.89-91:

.... Jeg løp opp på brua, til fri og kjølig luft. Juri kom etter. Vi dyttet en forvirret vakt til side. Havet strakte seg utover. Nesten fredelig. Disig ettermiddag. En bris fra sør strøk meg gjennom håret, tok tak i den svette blusen som klistret seg kald til huden. Solkula skulle til å senke seg i havet som glødende jern når det skal herdes, og ødsle energi og spre gullstøv utover. Vakkert på et vis, var det ikke for alt dette under oss, som nå steg mot overflaten. Som en renselse. Delfinkropper i hundretall fløt opp. Lik. Havskummet rødmet av blod. Måker flokket seg og skrek. I vannlinjen langs skroget la det seg en fettrand fra blod.

((Ev. Med redigert slik at det ikke blir for mye monolog: Juri utbrøt: ‘Til dere viet jeg livet! Og jeg beholder livet mitt, mens dere mister det, den vanvittiges logikk.’..... Etter at jeg lot meg dømme og korsfeste, for å sone all forskningens synd. Etter at noen hadde skåret meg ned fra gisselkorset. Skåret

meg ned, javel, men befridde det meg? Befrir det oss alle? Nei, det tror jeg ikke på. Men det vil kunne koste oss forstanden.

... For å overleve måtte vi sammen stige ned så dypt at ingenting lenger var hellig. All verdi var satt til null, og dyret skrek.

.....
Forbannet ikke også han på Golgatas kors sin Gud? For det var ingen frelse, viste det seg når teateret var tomt for publikum. Ingen frelse! Bare spill, bare forvridde mønstre, som biomatenes dødsdrift: ritualer uten tyngde utover troens letthet. Et slør som vi andre så tvers igjennom, og skar fri. Mens dere, hans disipler, ble narret. Og han narrer verden. Som vil bedras.

Delfinene ble martyrer, de som var mitt liv og min kjærlighet. De speilvendte min ærgjerrighet mot meg, gjennom biomatenes Judas. Med kysset av silisium. Og de ble jaget helt til utslettelse, dommedag, mot en massakre som er i ferd med å drepe også meg, idet jeg overlever, kveler meg idet jeg kan puste.))

.....
– Jeg tenkte, stormaktene ville ikke bare stoppe atombombene, men også prosjektet. Tegne den brede, blodige sluttstreken. Med rå makt. Derved knakk de også den grenen jeg satt på.

Jeg la armen om Juri. Vi frøs. Jeg la et kinn inntil hans. Det var trygt. Fullendt, fra et medmenneske til et annet, og ikke fra en Mata Hari, i det øyeblikket.

Tilbake til besøket i Moskva og Sarcha.

De to jentene møter Sarcha, som maler fram et bilde av hvordan Juri ble hundset med av Sovjetene, i fangeleir i Sibir. Etter "katastrofen" ble han avsatt som forsker og satt i leir. Under et desperat fluktforsøk hoppet han i nattemørket utfor en klippe til det salte mørke havet, og «ble delfin» - de så i det minste rullende delfinrygger i horisonten.

Skal framstilles "Triersk" med underliggende symbolikk. Beskrives på s.40:

Juri, du som valgte havet til venn og fiende, som søkte opprørets omriss og kraft, den nye formens delfin. De dømte deg. Dem som du trodde på, sperret deg inne. I Murmansk. Til du ikke orket mer. En natt, med vodkaosende uniformerte voktere på én side og det sorte havet på den andre, løp du. Løp og snublet! Trengt opp på en klippe kastet du deg utfor, ned i det salte dypet.

Du som valgte havet. I månelysets teater svedde du. Et skrik vendte seg til latter idet bølgene grep sitt bytte. Så økte vinden og stormen. Dekket over. Der natten er ett med dagen, med varme og lys så svakt at de forsterker kulden og

mørket. Der tungt hav hele tiden hamrer og hamres mot forfrosne strender. Og holder kulden i sitt ramsalte Ginnungagap.

De soknet, i frostrøyk. Uten resultat. Annet hadde de ikke ventet. Det salte dypet bevarte nesten alltid byttet. Isvannet føltes varmt for vaktens numne fingre. Luftens strenge kulde gjorde havet til en sval kilde for hender og tanker.

Det eneste var: En fra soknemannskapet mente han så silhuetter av veltende rygger mot havhorisonten, hval i byks utover.... Eller bølgerygger løpende på tvers av de store båene? Ingen vet.

Det er viktig (også) her å bryte realisme-beskrivelsen samtidig som den i en annen forstand holdes i hevd, ikke blir metafysisk spekulativ men understreker symbolikken.

Etter dette gjøres en rask men glidende overgang der de to jentene som flyr til USA og Florida/Miami (syklonen/storm, se boka). Der leter og ringer de til mange slags mennesker og institusjoner for å få napp på hvor John måtte være gjemt. Rebecca som «proff» agent og Tonje som frustrert vedheng, se boka. Usikker på om dette trenger være med, ev bare kort slik at man skjønner sammenhengene.

Plutselig «får de napp» og drar raskt inn med et helikopter som lander på den store grønne plenen utenfor «Fortet», «Tolkiens sagaborg i moderne variant» (se beskrivelsen under) - et forsknings- og utviklingssted for marin krigsteknologi. Dette blir neste sene.

Sene7

starter med helikopteret som lander på plenen utenfor Fortet. Beskrevet på s.77-78:

Helikopteret senket seg i en bue ned mot en vid gressmatte som ble skjermet av store trær. På den andre siden, ut mot havet, tronet et mektig byggverk, en borg. Men den var ikke gammel, nesten modernistisk på en måte, formet som en stor ring med bare et kort brudd med åpning mot sjøsiden. En sjøside som ikke akkurat minnet om Madeiras strender og klipper, et sumpete kratt med høye siv, en krokodillegård. Likevel ante Tonje at villnisset langt der ute endte i blått hav. Det samme havet.

De landet i en virvelvind fra rotorene som ble holdt i gang mens de løp ut med senket overkropp, bort fra helikopteret som umiddelbart tok av igjen. Fra øredøvende støy til stillhet.

De så seg om. Ingen mottakelse i sikte. Ingen fiender i sikte, tenkte Tonje. Men de følte seg iaktatt. Som om borgen eller fortet – hva skulle de kalle den? – først gransket dem og deretter vendte seg uinntakelig bort. Tronet.

Ved nærmere ettersyn liknet bygningen mest av alt et slags moderne sanatorium: et representativt inngangsparti med brede glassflater og en ruvende stålstatue foran, ultramoderne. Poseidon, i glatt metall. Inntrykket kunne kanskje ha hilst et reservert velkommen, hadde det ikke vært for to stramme vaktsovdater i marineuniform. De sto på hver sin side av hovedinngangen og stirret rett ut i lufta, som om de vaktet et mausoleum. De tunge lukkede dørene gjorde avvisningen total. Her var det hvitkalket og stengt.

Samtidig pirret dette Tonjes nysgjerrighet.

Men det var noe mer, som et felt rundt bygningen, en korona, en åndelig magnet, noe uforklarlig. En intensitet som hun ikke hadde kjent på lenge ...

Pappa, jeg vet at du er der inne ...

Tonje koplet raskt inn sin rasjonalitet. Jeg vil bare tro dette. Resten er som et luftig dikt, eller i beste fall en mulighet. Ikke mer, men heller ikke mindre.

.....

En vaktsovdad kom omsider bort til de to kvinnene i gresset. Han var stram i uniformen og bevegelsene, men høflig korrekt, og samtalte med Rebecca, bladde raskt gjennom noen papirer hun viste fram, men ristet flere ganger på hodet og bestilte til slutt en bil via sin mobiltelefon.

.....

De kom raskt til å døpe det «Fortet». For lyset malte det om til et eventyrfort, en borg fra Tolkiens sagatid og Ringenes Herre, tryllet fram til nåtid.

.....

– Dette er Pentagons store akvarium, forklarte til slutt Rebecca. Et forsknings- og utviklingssted for marin krigsteknologi. Et av de første stedene jeg sjekket. Ingenting tydet på noen forbindelse til John – da. Så jeg droppet det. Men burde ha skjønt bedre. For de har delfiner her. Og de har sikkerhetsnettene spent opp under seg og rundt seg, har alt som trengs. Dette er det stedet jeg selv ville ha valgt.

Og de kommer til slutt inn i «Fortet» og møter «Fred» (s.79):

..... slapp de innenfor de tunge ytterdørene, ble høflig ledet gjennom en hall og plassert i et lite rom ved et mahognybord og med et glass vann til hver. Veggene og taket var i mørk teak, noe som ga rommet et tungt og ærverdig preg, som fra det engelske imperiets tid, men som et par spotlights fra taket forsøkte å oppheve.

På den andre siden av bordet satt tre korrekt dressete og alvorlige menn. Trykkende taust inntil en fjerde person kom inn, etter en evighet på fem minutter. Han var lubben og beveget seg slentrende, amerikansk ukorrekt, likevel så korrekt.

Nesten iscenesatt dette også, slo det Tonje.

Den sist ankomne henvendte seg til Rebecca, presenterte seg som Fred Barkley, visedirektør og sikkerhetssjef her. Han slang i vei med et par vitsete fortellinger som alle lo høflig av, og kommenterte syklonen som hadde herjet i området.

– Naturkrefter, sukket han mangetydig. Og registrerte hele tiden om Tonje fulgte med og skjønnte hans tyggegummiamerikansk, om hun var kvikk i blick og bevegelser. Av og til slikket han seg raskt over leppene som en kameleon. Registrerte Tonje på sin side.

Da han hadde sett nok, avbrøt han seg selv:

– Så du er Tonje Svendsen, datter av den berømte vitenskapsmannen?

Hun nikket nølende, som for å begrense svaret til de faktiske forhold. De andre mennene satt hele tiden uten en eneste ytring, verken i ord eller kroppsspråk.

– En merkelig historie dette, fortsatte han. – Jeg beklager. Det må være forferdelig ikke å vite noe. Og slik et geni!

Setningene kom i andpustne kast, som om han lempet bjørkeved samtidig.

– Er han her? hørte Tonje seg selv spørre. Nølende.

Trykket steg inne i henne. Hun ble svimmel.

– Er og er, svarte han, og fuktet igjen leppene. Med ett ble han lavere i stemmen, som for å unngå lytteapparatenes registrering.

Men Tonje fikk ikke lenger sammenheng i samtalen. Bjørkeveden av ord selvantente seg og spraket opp rundt henne. Flammene slikket, det sprutet gnister.

Sene8

er jentene som ser inn i den store svømmehallen i "Fortet": Det er viktig at det "feltet" Tonje føler mellom seg og faren balanserer på stram line mellom symbolikk, bilder og det "uforståelige" – uten å tippe over i kvast metafysikk eller "psi". Gjelde hele oppholdet i "Fortet". "Fornuft og galskap tørner sammen i Fortet", på mange måter. Sitat: *Det flommer en kraft mot dem fra den spinkle skikkelsen, et lys de føler heten fra uten å kunne se. Stråler fra en sort sol.*

Her første møte med John, se s.80-82:

..... Hun husket ikke sikkert hva som skjedde, bare som i søvne at de senere gikk gjennom flere rom og bort korridorer. Mot dem slo en lukt av fuktig havluft blandet

med klor. Med ett åpnet det seg et panorama gjennom store speilglassruter som gikk fra gulv til tak. Innenfor lå en stor opplyst svømmehall.

Tonje tok seg sammen, ble nesten seg selv igjen, forsikret seg om at Rebecca sto rett ved. Rebecca, som også hadde nok med seg selv.

De så først ingen personer i hallen. Bassenget lå der, tomt og stille, med en blinkende finhamret vannflate, som porselen, med luksuriøse solstoler rundt. Palmer i store potter. Elvis-musikk. «Got a lot of living to do». Pappas favoritt, visste Tonje.

Der bak! Noe beveger seg. En tynn silhuett, halvt i skyggen. Eller? Tvilen holder pusten. Silhuetten står stille igjen. Helt stille. Som støpt i alabast.

Der! En ny bevegelse. Fram i lyset. Det er pappa!

Tonje gjør i det samme en bevegelse som om hun vil gå gjennom speilet. Mens Rebecca hele tiden står absolutt urørlig. Frosset.

Det jager minner gjennom dem begge. Som triumftog. Den umiskjennelige slentrende John, er det. Like tynn og hengslete som før. Om mulig tynnere, mer benet. Eldre. Naken.

Hans fysiske uanselighet understrekes av det store rommet. Likevel er han kraftsenteret i det hele. Eksploderende. Potenserende.

Han står lenge urørlig. Som han lytter innover.

Hans bevissthet må være i det aller innerste rommet. Dit ingen andre har sett. Tenker Tonje. Det ytre rommet er svømmehallen, med musikk som strømmer inn over alt, og bærer utover. Til den treffer veggene, og tvinges tilbake med en hul biklang.

Ingenting kan trenge ut av det lukkede Fortet. Hallene er hermetisk forseglet, og luften filtreres. Alle kroker avlyttes og granskes av overvåkingskameraer. Vet de. Datastrømmene ut og inn avkles først enhver mening. Selv tankene er bølger som en mistenker at de kan avlytte. Her er alt gjort rasjonelt og opplyst. Til minste detalj. Digitalisert.

Likevel, eller nettopp derfor, føles det som om fornuft og galskap tørner sammen her. Det logiske og det mystiske presses som glatte flater mot hverandre, tvinges til å finne hverandres intime nærhet. Som på AvenirX. Som i pappa. Fryser det gjennom Tonje, idet hun lar blikket hvile på John. Som for å trenge inn til det han nå er.

Men han gir ingen ytre åpning eller inngang. Først stirrer han lenge rett ut i rommet, så lukker han øynene. Ser innover. I øyelokkenes speil.

.....

Det er som Tonje trekkes med i tankene hans. Hun innser at for pappa er det umulig å beskrive det han nå er. Ord blir som frie fugler sperret i bur. De kan flakse, men ikke fly. Likevel lærer man noe fra vingeslagene.

Selv ikke tanker som har tvunget seg fri fra ordene, kan favne hans indre landskap. Men de kan være til stede som en venn. Hvis du selv kan se.

Mens de venter, på noe, på et under, så former han seg selv i tankene hennes som forlengelsen av steinhoggerens verk, det taoistiske sagnet som han gjorde til sitt eget. Han står og hamrer i minnene fra livet, omformer seg selv og henne bit for bit. Og nye dimensjoner av innsikt legges til. Innser Tonje.

Er dette mine tanker eller dine, pappa? Er du til stede i meg eller er jeg til stede i deg? Møtes vi i et skjult landskap, og synger mot hverandre som to frie fugler?

Tonje vekkes tilbake ved at John gjør en bevegelse med den ene armen opp til pannen, som han hilser, innadvendt. Som en gresk vismann hugger han tanker i usynlig marmor. Tålmodig.

Det flommer en kraft mot dem fra den spinkle skikkelsen, et lys de føler heten fra uten å kunne se. Stråler fra en sort sol.

Kommentar: Dobbeltheten og dybden i beskrivelsene betyr at realismen er der, og at den samtidig brytes - brytes på en måte som gir symbolikk og refleksjon, ikke spekulativ «new age» tenkning. Problematikk rundt det «å tukle med livet», genteknologi mm. Legg merke til at tittelen «sort sol» nevnes.

Samtidig blir nå utviklingen av far-datter forholdet stadig viktigere.

I denne første delen av møtene mellom far-datter er Tonje alltid adskilt fra ham (altså ennå ikke i bassenget). Det er daglige møter, som beskrevet s.93:

Rebecca fikk ordnet det slik at de fikk treffe John nesten hver dag i den uken som fulgte. Alltid på samme tid og måte. Samme enkle, ytre form. Likevel hele veien utdypende. Som når noe viktig modnes, tar form. Steinhogges.

John provoserte fram følelser og tanker som Tonje og Rebecca ikke ante bodde i dem. Som når en psykiater sitter nesten taus, men får pasienten til å brette ut sitt liv ved hjelp av små hint og klare grenser. Og noe mer?

Sene9

er samtaler og refleksjoner mellom Rebecca og Tonje - refleksjoner omkring det spesielle som skjer, og - stadig mer fortrolig «venninnekontakt». Men det er først en samtale som i boken egentlig var mellom Juri jr. og Tonje på s.98-100, noe modifisert og omgjort.

Deretter samtaler de to jentene, som i boken. De må hele tiden ha på høy musikk for å avlede avlyttingen i «Fortet».

Essens: Tonje vil bevare og se det gode i å kunne manipulere livet slik biomatene viser. Hun vil forsvare farsarven sin. Mens Rebecca tilsynelatende er skeptikeren som vil ødelegge koden (som hun mener er i «biomat-vraket» John). Men vi mistenker at hun vil stjele den for «sine» formål og stormaktsærender. Eller kanskje er hun i ferd med «å hoppe av» og desillusjoneres?

Ferd/ledelsen på "Fortet" har også sin agenda – de vil bruke Tonje til å finne ut om "koden" er gjemt inne i John. Det er begrunnelsen for å ha holdt han kunstig i live i "Fortet" alle disse årene, nå åpner det seg en ny mulighet.

Biomatene er et farlig våpen, et verre perspektiv enn atombomben, for i bomben spaltes atomene, men i biomaten spaltes selve livet i to, i karbon og silisium.

Og:

Å ødelegge viten har aldri lyktes for noen, på lang sikt. Man må i stedet lære seg kontroll, og lirke utviklingen på den gode vei, ikke likvidere.

Og:

.... midt i sin blomstring tar du ditt livsverk og lukker det inn i en kapsel, til et lite frø. Får jeg en gang oppleve at frøet igjen spirer for all verden? Der dine dataprogrammer er mulden, og solen og regnet som trengs er din lille datters omskiftende viljer. En mesters dristige plan.

Men ... finnes ennå koden? Og i så fall hvor?

Mange litt åpne muligheter – som bør komme fram for å gi "nerve".

Konfliktene må med andre ord komme klart fram slik at spenningen i filmen ikke lener seg for mye tilbake på filosofi og refleksjon.

Her noen utdrag (s.98-100): (samtale Tonje – Rebecca)

– En slik kode i hendene på de rette kan avføde nye biomater. Og det ville være en katastrofe.....

– En katastrofe?

.....Tror du biomatene er så farlige, uten bomber, mener jeg? De lar seg vel styre?

– Nettopp, de lar seg styre. Og de som styrer dem blir mektigere. Biomatene er et farlig våpen, et verre perspektiv enn atombomben, for i bomben spaltes atomene, men i biomaten spaltes selve livet i to, i karbon og silisium. Selv vanlige delfiner er viktige i undervannskrig. De legger og fjerner miner. Tenk deg hvilket

redskap biomatene ville blitt, eller biomatprinsippet anvendt på andre dyr. For det begrenser seg ikke til delfiner.

..... 'Biomatene er det neste steget', sa alltid far.

– Vil vi at verden tar det steget?

– Ja, hvorfor ikke hun så de fantastiske mulighetene jeg, og er ikke så skeptisk. Mest nysgjerrig..... Biomatenes filosofi tiltaler meg i grunnen mer enn menneskets

.....Tenk deg tanken å kunne framstille de forskjelligste dyreartenes identitet og lynne, båret fram i biomater, og løftet opp til et menneskelig intelligensnivå, og med et felles språk! En vakker skapelse, et sprang framover. En kreasjon ville det være.

– Nei! Som metaforer er det der kanskje OK, men som virkelighet må det bli et sant helvete. Slutt å leke med ilden. Koden er best ødelagt!

– Leker jeg med ilden? Jeg? Dessuten, vil ikke alt sammen, om det er mulig, likevel til slutt bli virkelighet? Ingen forsker er så enestående at ikke andre etter hvert finner ut det samme. Å ødelegge viten har aldri lyktes for noen, på lang sikt. Man må i stedet lære seg kontroll, og lirke utviklingen på den gode vei, ikke likvidere.

.....

– Men koden, selve ikonet, tror du virkelig det ennå finnes?

Og videre på s.108-109:

.....Alle sosiale systemer er i krise..... Folk folder hendene rundt geværkolbene eller spidder hverandre med flagg. Som lanser og spyd, i korstog. Kan det være at mennesket er genetisk kodet først og fremst til å være rovdyr, og derfor ondt, sett fra lammets synspunkt i oss? Som naturens blodige ikon bærer vi rovdyrfanen, gjennom alle tider.

Pappa, du har rett: Utbrukt er menneskeformen, tenkte Tonje, og merket hvor rare disse tankene var til henne å være. Grublerier, slik pappa pleide holde på med. Som om han trengte seg inn i henne gjennom rommet i Fortet. To virkeligheter vevd sammen.

..... Tonje tok nedover sin slanke faste kropp. Ikke ulik John, femininisert.....

Folk kan ikke flykte fra det de er. En god kode finnes også. Den kan stimuleres, skape nye verdier. Slik at silisium – datamaskinens element – ikke blir en fysisk voldtekt av livet, men et ytre redskap, og et symbol på omformingen av hjernen, vår enestående mulighet til å tenke og å velge..... Samtidig, «det gode» sirkler uten et fast omdreiningspunkt. De store spørsmålene og svarene

bestemmes av makt og tro. Selv de enkleste svarene blir dypest sett for kompliserte, og de kompliserte for enkle.

.....
Tonje virvlet i tankene innover i sitt kaleidoskop. Som Alice i Eventyrland. Innover i søvnen. Hun merket at hun sovnet, var så sliten.

Og Rebecca løsnet forsiktig skoene hennes, la hodet rett, og bredde over et pledd. Stanset musikken. Bare den øredøvende stillheten strålte til slutt. Gjorde dem gjennomsiktige.

Sene10

er første sene med Tonje i bassenget, og «nærkontakt» med John.

I boken beskrives det nesten som en seneangivelse på s.110:

Tonje ble sluppet inn i den store, fuktige svømmehallen. Den omsluttet henne. Innyndet seg med sine danderte tropiske vekster og komfortable stoler. Rent og perfektionert til minste detalj. Klorklukt, dempet musikk. Hun tok på et av bladene, det var ekte, ikke av plast. Et glimt av sol falt inn fra en glasskuppel. Dagslys. Men hun kunne ikke se omverdenen, knapt nok en flik av himmelen. Og de observerte fra alle kanter, visste hun. Lyttet, så og registrerte. Forventet. Fokuserete.

For anledningen hadde Tonje ikledd seg sin badedrakt i blått og hvitt, og tatt en hvit frotté badekåpe over. Sto som en snødronning klar til å smelte. Skuet. Rett mot John. For plutselig var han der, sto i urørlig positur i den andre enden av hallen. Observerte han henne? Hamret hjertet hans like voldsomt som hennes?

Denne situasjonen hadde hun gått gjennom i tankene gang på gang, og tenkt seg alle mulighetene: At han kom mot henne med åpne armer, eller angrep og var aggressiv, eller flyktet, til det at han overså henne eller var kontaktløs.

I tankene ja, men med ett var det virkelig. Endelig. Nålesticket av et øyeblikk, avgjørelsen, med et hav av tid på alle kanter.

Deretter kommer selve kommunikasjonen mellom de to, der «mønsteret» beskrives. Må tas med i sin helhet, s. 11-112:

Han kom ikke mot henne, flyktet ikke. Han sto urørlig i positur. Tonje ble også stående. Så. Hun var skarpsynt og registrerte at blikket hans nok så mot henne, men igjennom henne. Ingenting kunne stoppe det.

Hun forflyttet seg et par meter. Da skjedde noe merkelig. Også John forflyttet seg litt, i rett vinkel på hennes bevegelse. Og ble stående stille igjen. Det hele gjentok seg noen ganger. Hun skjønnte at det langt fra var noen tilfeldighet. Bevegelsen hans var alltid vinkelrett på hennes bevegelse. Som sjakktrekk, uten ruter eller andre regler. Et tegn på kontakt, men med avstand til alt annet.

Tonje hadde også tenkt gjennom alt hun ikke skulle si. Hun skulle ikke være anklagende, ikke snakke sykdom eller diagnose.

– Hallo ... hei!

Var hennes første ord. Hørtes treigt ut, gremtes hun. Uryddig.

Han reagerte ikke. Hun fortsatte:

– Jeg visste ikke om du levde, om du er menneske eller delfin, eller biomat, eller ... Si noe da, pappa. Det er meg, Tonje, jeg er blitt stor ...

Han reagerte ikke. Heller ikke på ordet «pappa». Det hadde hun håpet.

Som for å utfordre gikk Tonje nå i en liten bue. Det passet rundt et bord. Samtidig så hun at John ikke kunne gjenta buen vinkelrett på grunn av en vegg. Han speilvendte buen. Uten en mine. Ikke et ord. Mens Pappageno fra Mozarts tryllefløyte spilte over høgtalerne.

Et enkelt mønster, tenkte Tonje. Som om et symmetriprogram har overtatt datakontrollen i ham. Samtidig husket hun: Det geniale er ofte enkelt, det er forenklingen som konsentrerer seg om det fundamentale. Det løp i henne en setning til, hun visste først ikke hvorfra, 'Lite er som det synes, eller synes som det er'. Så husket hun at setningen var fra «Tonjeliten», pappas egne delfinerier.

Det følte som om tankene hennes ble fanget inn i den samme leken og filosoferingen, ved synet av ham. Hun tok seg selv i å stå helt stille. Som John. Lenge.

Som i hypnose strømte det gjennom henne brokker av monologer og bilder, antakelig fra «Tonjeliten». Milde tanker, glade og tidløse bilder, småjentelatter, en smak og lukt av papaya. Pappa!

-Og ved neste forsøk går Tonje i vannet og finner at han da har et nytt mønster, s.112:

Ved det neste møtet hadde Tonje bestemt seg for å gå i vannet. Og hun gjorde det, steg forsiktig ned gjennom den blanke flaten. Vannet var lunkent. Da tok John sats og stupte uti. Den slanke kroppen fór med urokkelig sikkerhet nedover.

Hun sto i vann til livet og betraktet ham. Han svømte i buer, fram og tilbake, dukket under og kom opp flere ganger, i rolig frisvømming og brystsvømming. Hele tiden i god avstand fra henne, og uten kontakt eller signal i bevegelsene. Til Tonje også la forsiktig på svøm. Da stoppet han brått opp. Sto stille og tråkket vannet, for det var dypt der. Tonje stoppet. Han begynte da å svømme igjen.

Et nytt mønster! Hun gjentok det flere ganger. Hver gang hendte det samme. Ingen tvil. Som programmert. Tonje tenkte, han får meg i sin makt ved disse enkle ritualene. Kanskje det er hensikten?

Dessuten streifet det henne: Han vil at jeg skal komme bort til ham, i nærkontakt. Fordi han står når jeg beveger meg. Jeg bestemmer altså. Har han bestemt. Men hun strøk den tanken vekk. Motet sviktet.

I tillegg kommer alle tankene og assosiasjonene som Tonje får i møtet med faren. Disse blir det en stor dramatisk utfordring å framstille. Igjen denne vekslingen mellom realisme og et brudd med realismen - rettet slik at det gir refleksjon og symbolikk, ikke lettvinde spekulasjoner eller følelse av noe «overnaturlig». Det ville ikke være i bokens ånd.

Det kan bli litt for mange tanker og assosiasjoner. Handlingen må ikke stoppe for mye opp. Stikkord: Holisme. Politisk filosofering. Formynderstaten. Men også mer personlig: min far forlot meg. Avvisning: «intet menneske det største for meg». Og opplevelsen av at faren krever at hun skal overta «hans kall». Det mest fullendte ville være om tankene og assosiasjonene også framsto som enslags tydeliggjøring av vår tids teknologiske kultur dilemma. Jeg tar derfor sekvensen med i sin helhet, s.113-117 - så får man «plukke» i film:

Vannet virvlet sugende rundt kroppen hennes der hun svømte. Minner og meninger virvlet også fram. Han var igjen den tause psykiateren som lokket fram tanker og følelser.

En tankeoverføring, falt det Tonje inn, noe overnaturlig. Nei, slett ikke, vi velger selv måtene vi forklarer alt på, og tegner våre mønstre inn i tingene med åndens pensel. Hun argumenterte mot sin egen følelse av mystikk. Mens John sto urørlig og så henne svømme i ring.

Da fikk Tonje med ett en stor varhet over seg, en ny nærhet til inntrykksfeltene mellom dem, antakelig skapt av små bevegelser og nyanser i kroppsspråk og blikk, av antydninger. Det skjøt fornuften hennes i hvert fall straks inn. Fornuften kjempet en desperat kamp nå.

Hun merket hvordan fortid og nåtid ble vevd sammen, til en helhet. Holistisk. Samtidig var alle detaljene bevart.

Helhet?

Tonje erindret gjennom vannets ordmassasje hvordan John en gang hadde dosert om helhet: 'Alt er helhet, holisme', hadde han sagt. 'Og samtidig bare en del, reduksjonisme. Begge deler. Noen roter seg bort i detaljer, andre hengir seg til helhetsrammene og ser ikke at bildet mangler. Helheten blir tom hvis den ikke møysommelig bygges opp av detaljene. Detaljene blir meningløse hvis de ikke til slutt danner et hele.'

– Pappa! Tonje avbrøt seg selv. Hvis dette virkelig er deg, hvorfor vil du snakke om slikt vås? Nei ikke vås, men teoretisk og uviktig akkurat nå. Og hvis det er meg, la hun til, hvorfor begynner hjernen min å tenke som en forelesning, her foran deg?

Hun ble stående uten svar.

Eller ble det som et svar at alt bare fortsatte, det boblet fram av tanker: Problemet med helhetstenkerne, holistene, er: Hvis virkeligheten ikke vil danse etter deres pipe, hvis teorier og metoder svikter fordi de bygger på fantasi mer enn på etterprøvd viten; ja da betenker de seg ikke, men påstår det samme ennå hardere, de ritualiserer og dekker over med mystikk, eller med begrepsmagi lånt fra sann viten, som med ordene «energi» eller «felt». Et fysikkens Tao.

Herregud, hold opp pappa! Det må være deg! Gjennom livsverket ditt lagt inn i «Tonjeliten». Det hele, i «Tonjeliten»? Denne assosiasjonen sprengtes med ett i Tonje. Det var en mulighet, men den var for absurd. Nei.

Pappa, din vitenskap er en sann og kjølig viten, rasjonell, men samtidig med magi bak ethvert faktum. Du får meg til å se også det store bildet, og de vide perspektivene. Og midt i sin blomstring tar du dette og lukker det inn i en kapsel, til et lite frø. Får jeg en gang oppleve at frøet igjen spirer for all verden? Der dine dataprogrammer er mulden, og solen og regnet som trengs er din lille datters omskiftende viljer. En mesters dristige plan.

Men det var en stor svakhet ved mesterplanen din, en sår umenneskelighet. For du var aldri opptatt av de private problemene, kalte dem «privatiserende». Du var en fysikkens maoist, som sa til mamma og meg: 'Ikke noe menneske kan bli det største for meg'.

De ordene har svidd! Svir. Som en avvisning. Vi kom i annen rekke, bak – noe annet. Bak karrieren din, tolket vi. Senere har jeg forstått at det var delfinene og biomatene du tenkte på? Forutså du også deg selv som menneskehybrid? Og skal vi derfor forakte hybridene, hvis det kan bli det gode steget, redningen fra vår tids teknologiske rotte res?

Nå veltet tankene så voldsomt fram i Tonje at hun sto og vibrerte. Blikket hennes fjernet seg og fant et punkt langt der ute. Som faren så hun nå gjennom alt: Våre samfunn eksploderer i teknologi. Det blottlegger vår sosiale grusomhet, rovdyret som flekker tenner.

På kommunismens døde legeme, denne ubehjelpelige kolossen, der hakker ikke bare kapitalismens rovdyr i seg bit for bit, men gudelig fanatisme har invadert kolossen som hvite mark og grønnglinsende fluer. Religiøse folkebevegelser elsker nok sine venner, men de kapper for et godt ord hodet av sine fiender. Fatwa.

For en stank! Den brer seg og tar ideologisk kontroll. Vår tid blir derfor den nye middelalder. Råttenskap og røkelse.

Verst er det kristne høyre, fanatikere med en blank dollaroverflate, med makt over media og politikere. Og med glatt veldedighet, i motsetning til en enkel godhet som gir rettigheter. Der de fattige slipper å stå med lua i handa. I denne moderne middelalder med liklast, råttenskap og tung røkelse, marsjerer også de muslimske fanatikerne og de ortodokse jødene. De stinker, selv gjennom den andre stanken, er døden bak kjærlighetens sminke.

I hånden på alle disse har menneskets teknologi plassert effektive våpen. Masseutryddelsens mulighet. En dommedagstrompet. Et Stalinorgel. Kapitalens sovjeter. Fanatikerne griper sin mulighet og spiller sitt rekviem for rovdyret, for gribbene som spiser byttet.

Etterpå forsøker gribbene å lette, men vingene vil ikke bære. Da henger de med nebbet, seierherrene, er lammet av det samme virus som tok kommunismen: Kontrollsamfunnet, en Orwellsk skrekkvisjon, der alt overvåkes og byråkratiseres. Datastyres. Tilsynelatende, alltid i det godes tjeneste, men det vokser seg til en klam ufrihet, særlig for den lille mann. «Nei til formynderstaten» har blitt til et radikalt slagord. Så sannelig. Blitt til et ekte opprør.

Uten at leppene røpet en lyd, slo Tonje ut tankene med kraftige håndbevegelser mot vannflaten. Vann ble slynget i perlende buer i retning John, falt ned som yr mellom dem, som minner.

Nei til formynderstaten. Hvis dette virkelig er riktig, hvorfor ikke gjøre opprør?

Svaret skriver seg selv i dataskjermenes sand: Makeløsheten griper tak. Folk har forsøkt før, og det ble bare verre, sier man. Fei først for egen dør, sier man. Et usselt råd! Privatiserende. Fordi foran døren blir det aldri helt rent.

Vi mennesker er kodet feil. Svikter. Men det er mulig å kode oss om. Sa pappa. Sa du, som sviktet meg. 'Din far forlot deg', sier de. Sant, men til slutt feil, for du ga meg programmene. Står jeg ikke her i et molekylhav som bærer tankene dine tett inntil meg? Nesten naken, nesten uanstendig nært deg står jeg. En datter kan forlange helt andre ting av en far, kanskje. Men ikke mer.

Pappa, du forlanger at jeg forstår alt, og vil bære arven din videre. Det er mye forlangt, og et drastisk valg å ta for meg. Innrømmer jeg. Så altomfattende. Det vil måtte fylle livet mitt.

Jeg hører alle rådene utenfra: Frigjør deg fra en slik far. Pass deg. Men jeg sier: La folk skravle om farsbinding, psykologisere. Slik psykologer elsker å uthule all virkelig åndskraft. De pirker fra hverandre kraftfibrene i oss, det skapende, og

kaller det patologi. De ser bare sykkelighet, og grumser til den klare dybden, tror de har gjort havet dypere fordi de ikke lenger ser bunnen. Brønnpisserne.

Tonje merket at hun skalv, frøs og svettet samtidig. Hun fikk gåsehud. Jeg begynner å forstå også de delfinske tankene, en fargerik og frodig åndskraft, en mykere verden enn vår. Mer tidløs og antiteknologisk. Likevel med makt. Med bits.

– Pappa!

–

Så kommer den første nærkontakt mellom Tonje og faren:

Tonje ropte med ett. Og la på svøm mot ham, tok seg mot. Endelig. Med kraftige tak.

Han sto som stivnet. Kodet. Hun brøt gjennom skall på skall for hvert tak, kom snart tett innpå, tok på ham. Berørte. Strøk nedover armene. Huden hans var varm og fuktig. Glatt. Nesten myk. Og øynene? Han så på henne, men gjennom henne, røpet ingenting.

Straks hun sto helt stille la han rolig på svøm igjen. En del av mønsteret. Selvsagt! Enkelt og begrensende. Hun hadde ikke tenkt så langt. Ble derfor stående litt i villrede. Visste hun hadde berørt noe eller noen helt intimt og samtidig forunderlig fjernt. Noe av seg selv, samtidig en annen livsform, biomaten, hybridene. Kanskje.

.....

....(s.118)og skapte sin egen motsetning, et delfingjort menneske. Pappa! Derfor er du mulighetenes joker. Det neste steget. Men et steg som raskt plasserte seg selv i skyggen. Ingen vet lenger om det virkelig eksisterer, eller hvor det leder. Vi må være sporfinnere til en ny tid. Oppdagelsesreisende, på sporet av en dyp hemmelighet, kodet og gravd ned. Du vokter på din kodes ikon.....

Sene11

bærer preg av at både Rebecca og Fred/ledelsen ved «Fortet» synes det er for liten framgang i kontakten mellom John og Tonje - og frykter at de ikke vil finne koden på den måten. Og da vil de sitte kinkig i det. De er altså ikke på samme måte som Tonje oppslukt av den merkelige kontakten og tankestrømmen som hun har etablert med faren. Ikke er de fullt ut klar over den heller. Situasjonen minne litt om utålmodigheten rundt John i ubåten der han satt og digget musikk og slappet av sammen med sine kaprere, mens de tidsinnstilte bombene tikket.

De gjør derfor et nytt forsøk der de først lar Tone gå i vannet og møte John som før - men så har de forberedt seg grundig og gir henne en bærbar pc/Mac. Den kan kanskje gi John et signal, gi kontakt slik den ga det med biomatene i ubåten AvenirX. Dette burde være Johns «hjemmebane», båret til ham av hans egen datter.

Først møtes de i bassenget på vanlig måte, s.118:

Dette er sikkert historiens mest spesielle og mest overvåkte møte mellom far og datter, mellom biomat og menneske. For et teater, tenkte Tonje mens hun sto som stivnet i vannet. John svømte bedagelig, uforskammet avslappet. Uanfektet. Spilte sine kort suverent, hvis dette er et spill. Lyttende til de intense tonene av Mahler som fylte hallen. For de spilte musikk kontinuerlig, visste at John forlangte det.

Hun betraktet ham intenst. Hun kunne merke en liten yrhet, en ny lyshet i bevegelsene hans, som en glad delfin i smidige drag? En stakket stund av lykke, etter så lang lede?

– Pappa, si noe. – Jeg vil nå deg!

Men han sa ingenting, og intet nytt hendte.

Så kommer de med den bærbare pc/Mac til Tonje. Beskrivelse s.118-119:

Der sto hun i vannet. Igjen. De samme prosedyrene og mønstrene. Men John virket mer avvisende, nesten sur. Eller innbilte hun seg det, også? Disse dagene hadde lagt lag på lag av uvirklighet i henne. Hun følte seg bombardert med kraftfelt av tanker som var hans og samtidig hennes. Som om silisium fylte rommet med milliarder tråder, et usynlig datanett, en trådløs vev, en fullmåne som gjorde natten sølvskimret og tegnet alt inn i nye dimensjoner. I Tolkiens borg.

Hun sto altså i vannet med en pc/Mac, og var som alltid iført sin blå og hvite badedrakt. Hun hadde gåsehud selv om det var varmt. Maskinen var skrudd på. Hun løftet den opp på hodet og fikk svømt på et vis, strevde, men nådde bort til ham, ga ham den!

Et øyeblikks nølen. Hun stanset. Så. Han slengte den fra seg, med et fnys, og la på svøm. Et stort plask, og sveip fra kortsluttende elektronikk som sank. En fornærmelse, tenkte Tonje at han tenkte. Mac-en er bare et primitivt forstadium til den livsform av silisium som jeg er! Må han ha tenkt.

Johns bevegelser etterpå var likevel uten antydning til irritasjon. Rolig svømming. Bare den plutselige kastebevegelsen da han holdt maskinen, hadde minnet om følelser. Forakt, lynsnart kapslet inn, skjult på månens mørke side. I monolittens indre.

De ga opp.

Sene12

starter «oppvasken» - hva nå? De kan ikke la Tonje bare gå.

Vi overværer et hektisk møte mellom «Fortets» ledelse og Rebecca, der Tonje er problemet.

Se beskrivelsen av problemet s. 119-122:

De hadde alle skrevet under en erklæring om taushetsplikt, men den var en for liten sikkerhet i dette tilfellet, uten et annet maktmiddel bak.

For kom denne historien ut, kunne den bli en mega skandale, et nytt Watergate helt opp til Det Hvite Hus. En bestseller. Tenk etter: Et menneske som nær på hadde utløst en atomkatastrofe, som hadde manipulert seg selv til en hybrid – et «monster» ville folk sagt – for deretter å bli erklært død, men holdt i skjul i militært fangenskap av amerikanerne. Som en delfin i et basseng gjennom mange år. Dette måtte ikke komme ut!

Dessuten, det var andre sider ved Madeira-eksperimentet som selv ikke Rebecca visste om. Men Rebecca var ikke problemet. Hun var på et vis «kollega». De hadde så mye på henne, og de samarbeidet dessuten med hennes sjefer. Den var grei nok. Tonje, derimot, var amatør. Ubundet. Ugrei.

Hun kunne for eksempel oppdage at det lå millioner av dollar og ventet på henne ved å gå til de rette mediene med informasjonen. Resonerte maktens jadespillere.

- Rebecca visste at også CIA kunne få mennesker til å «forsvinne», hvis det var viktig nok.

..... Hun var blitt glad i Tonje. Iallfall var de gode venninner, og Rebecca ville ikke at Tonje skulle omkomme i en «ulykke» som ingen etterforsket.

– Det er et liv vi snakker om, ikke jadedrikker i det gamle spillet, tross alt. Utbrøt Rebecca,.....

- Hun fikk en ide, utarbeidet det som en plan og fikk de andre med på dem. Alle lette desperat etter en «god» løsning. Rebecca ville også redde Tonje - eller få henne til å redde seg selv.

Foreløpig fatter ikke tilhøreren hva planen går ut på, hører bare forberedende snakk om CT- bilder m.m. ...:

..... De skaffet falske Computer Tomografi bilder (CT-bilder) av John, fra hjernen til en dement person, en med Alzheimers sykdom. Faktisk var det bildene av tidligere president Ronald Reagans hjerne mot slutten av hans liv. Fordi

etterretningstjenesten hadde dem alt på datanettet. Overføringen til minnet i CT-maskinen på Fortet var derfor grei skuring.

Dessuten installerte de en spesiell elektroencefalograf (EEG) og innkalte en sikkerhetsklarert nevrolog, som ble briefet i hva han skulle tolke ut av de EEG han skulle få se.

Sene13

er selve «undersøkelsen» eller disseksjonen av John - med Tonje, Rebecca og andre som «tilskuere» - et «show» satt i sene for å overbevise Tonje - til å gjøre hva?

Det er spørsmålet som tilskueren må stille seg mens denne seansen utspilles. Selve seansen er beskrevet på s.123-125:

Disseksjonen

John ble skutt med en bedøvelsespil mens han sov. Som et forsøksdyr. Og han ble sovende brakt til laboratoriet der CT og EEG sto klart.

Rebecca, Tonje, Fred og et par andre fra Fortet, blant dem en som kalte seg forskningssjef, var plassert bak en stor glassvegg. I taus forventning. Snart lå John som på «lit de parade» i den store CT-maskinen. Et skarpt hvitt lys flommet over ham. Dempet lys ellers.

Bilder av snitt gjennom kroppen kom snart opp på skjermene, overført til en egen storskjerm for den prominente forsamlingen. Han som kalte seg forskningssjef tok ordet, pekte og forklarte.

– Dere ser et dusin bildesnitt gjennom hjernen i forskjellige nivåer, forklarte han. Og pekte på noen mørkere områder, fylt av væske i stedet for hjernemasse.

– Atrofi eller hjernesvinn. Som hos en innskrunpet senil hjerne. Kanskje har silisiumdelen spist seg innover i den naturlige hjernen, var hans teori.

Til slutt så de en tredimensjonal visualisering av hjernen. Imponerende roterte den seg sakte rundt. Som en klode i rommet.

Etterpå ble det vist en normal hjerne, til sammenligning. Tydelig forskjell. Alle så det. Ingen tvil.

– Vi kan også sammenlikne med tidligere bilder. Det har forverret seg, sa forskningssjefen. Og la til at de hadde gjort andre spesialundersøkelser, han kalte dem doppler, varmestrålingsbilder og magnetisk resonans (MR). De bekreftet det samme, hjernesvinn.

Med ett ble det hektisk aktivitet rundt John. Han hadde fått et intravenøst drypp, maske og pustemaskin, som under en operasjon. De holdt ham neddopet. Nå limte de elektroder rundt kraniet, og snart bølget et mønster av EEG-kurver fram på storskjermen.

Slik hadde Tonje forestilt seg oscilloskopbølgene fra biomatene, på AvenirX. Hun dultet til Rebecca og sa det.

– Hysj, sa Rebecca.

Nevrologen var kommet inn og tok ordet, forklarte. Han kunne se store mangler i den elektriske aktiviteten, som ved hjernesvinn. I tillegg så han noen spesielle sentra eller «spikes» som var uvanlige.

– Det kan være biosynapsene. Men de har blitt færre sammenlignet med tidligere undersøkelser. Ikke rart, etter så mange år, la han til.

Til nå hadde Tonje på en måte latt seg rive med og fascinere av undersøkelsene. Dette var interessant. Med ett gikk det opp for henne at de sto der og sa – at faren hennes var et hjernevrak. Kontakten kunne i det meste være på et helt primitivt plan, enkle mønstre.

Nei! Eksploderte det i henne. For hun følte da ... Nå følte hun katastrofe, sorg, forbannelse! Over denne verdens faenskap.

De hadde funnet pappa, og likevel ikke funnet ham. Dette kunne ikke stemme. Ritualene i møtene dem imellom var noe mer enn enkle mønstre, tankeflommen noe mer enn ... var et felt, noe helt nytt, en nærkontakt.

Men ordet «nærkontakt» fikk henne til å tenke på science fiction, som hun mislikte. Og bildenes tale var klar. Entydig. Noe hun måtte bøye seg for.

Faen! Tårene tvang seg fram. Men Tonje knep igjen øynene, som for å presse tårene tilbake. Skottet bort på Rebecca, som så alt. Tonje lot da tårene flomme. Og lente seg mot Rebeccas skulder. Hikstet.

– Så uverdigg for pappa.

Det fulgte flere undersøkelser og forklaringer. Alt pekende i samme retning. Tonje hørte nå bare halvt etter, som gjennom et slør. Så tok det slutt. De reiste seg og gikk. John trillet de ut. Som et dissekert lik.

Sene14

viser Rebeccas overtalelseskunst. I den «gode» dobbelthensikt å bli kvitt et problem og samtidig «redde» Tonje. For Rebecca er nå blitt overbevist om at det ikke lar seg gjøre å hente noen «kode» ut av John. Han er for kontaktløs. Samtidig er hun redd for at amerikanerne skal kunne få noe til hvis de gjør alvor av sine planer om å operere og manipulere med «biomaten» John. Rebecca prøver derfor å slå to fluer i en smekk. Hun får Fred og de lokale lederne for «Fortet» med seg på dette fordi de er interesserte i å redde sitt eget skinn - flausen at Tonje fikk slippe til. Koden og stormaktperspektivet blir da underordnet for dem.

((Mistanken om at «koden» er gjemt i dataprogrammet «Tonjeliten» bringer jeg ikke inn i denne handlingen. Likevel framstår det som en mulighet helt til slutt. Boken har jo med mye mer, både dette med Libanon, attentatet, Tonjes sykehusopphold etter at hun nesten blir drept – dessuten at hun til slutt får trengt helt inn i ”Tonjeliten” og finner der ”koden” som alle har lett etter og ønsker. En regissør får vurdere om noe av dette likevel kan med – ev to filmer?)

Jeg vil i dette manus konsentrere dramatiseringen omkring det prinsipielle med denne type forskning, og til slutt «fadermordet» som et barmhjertighetsdrap. Også et drap på manipulerende forskning? Eller en åpning for oss mennesker til å kunne utforske alt - men under ansvar!? Slike spørsmål bør antydes mot slutten. Mordet på John blir i filmen derfor den dramatiske slutten.)

Men her, Rebeccas overtalelser:

-at «disseksjonen» viser at han som menneske er «hjernedød»
-at amerikanerne planlegger «eksperimenter» som både er uverdige og vil plage John.

Var det slik Tonje ønsket å ha sin far «i live»? Svaret er et rungende nei - og siden stormaktene er nådeløse og umoralske - er det eneste moralske å avlive restene etter det som en gang var hennes far.

Rebecca har ikke på samme måte som Tonje i bassenget opplevd «kontakten» med det som kan være et nytt John. Nettopp denne siden gjør Tonje i tvil. Noe stemmer ikke helt. Hun er aldri inne på tanken at hun selv nå er i livsfare, eller har blitt grundig lurt av falske CT bilder.

Se s.127:

– *Vi har ikke funnet noen supermann akkurat, bare et skall. Et ulykkelig skall, utdypet Rebecca seg selv. – Og de plager ham dessuten, bruker ham som et forsøksdyr. For å dekke sporene etter Madeira.*

– *For å avdekke koden til biomatene, hvis den ennå eksisterer, rettet Tonje. Endelig fikk hun sagt det, måtte vise Rebecca at hun ikke var helt bortreist.*

– *OK, OK. De spiller musikk, observerer og eksperimenterer. Men kommer ingen vei, selv ikke ved din hjelp. Likevel tror de nok at det er koder å hente ut. Du har helt rett, men ikke fra mennesket John, fra maskinen, fra et Frankensteins monster.*

– *Hva mener du?*

Det siste kom helt uventet på Tonje.

Rebecca fortsatte:

– Kirurgene planlegger nye eksperimenter med ham. Jeg har sett planene. Så, hvor tror du det vil ende, med faren din!

Rebecca slo ut med armene. Demagogisk.

Tonje trengte ikke spørre mer, orket ikke. Det slo henne at denne tonen var ulik Rebecca, noe skurret. Og noe helt utenkelig var antydnet, halvt foreslått, en like absurd utvei som den gangen på AvenirX.

Hun lot det ligge.

-Ikke lenge etter konkretiserer Rebecca sin plan overfor Tonje, setter henne i en valgsituasjon som hun ikke kan snike seg forbi: (s. 130):

..... *Rebecca pakket fram noe fra et tøyestykke. Det minnet Tonje om en tykk kulepenn, eller flisen i drømmen hun hadde om Jeanne d'Arc. (se nedenfor) Hun kvakk til.*

– Vet du hva dette er?

Hoderist.

– En insulinpenn for injeksjon. Stilt inn på en dødelig overdose.

Tonje ble uvel. Hun skjønte.

– Det der klarer jeg ikke!

Hun skjøv fra seg frokosten.

– Du må. Ingen andre har den samme adgangen til ham. Bare du.

Tonje lukket øynene og ønsket seg et sammenbrudd, men det kom ikke.

Ønsket seg pokkerivold, men forble like forbannet der hun var, stirrende på en tom tavle i seg selv. Hun var fanget.

Taushet. Da den ble trykkende, begynte Rebecca forsiktig å forklare de praktiske finessene ved pennen. Den skulle settes mot huden.

– Slik. Og trykk på toppen her, så skyter en spiss inn med insulinet. Som en pistol. Det vil gå et minutt før han besvimer, antakelig uten at han forstår noe. Smertefritt. Dessuten er stikket usynlig uten lupe, og insulin kan ikke spores som dødsårsak etterpå, det er et naturlig biologisk stoff.

– Og hvis han ikke dør?

– Vil han våkne opp, og vite ingenting. Dosen er høy nok, men de kan avverge det ved å gi ham sukker raskt etterpå. En risiko vi må ta.

Jeg må ta, lakoniserte Tonje i tankene. Men din dose holder nok, Rebecca. Du er en virkelig Mata Hari.

Tonje merket at hun ble fanget inn av all denne finurlige kløkten.

Utrolig at Rebecca kunne pønske ut noe slikt. Så kaldt. Irriterte det Tonje, og irritasjonen gjorde det på en måte lettere å ta et valg, og gjøre det hun måtte. Måtte! Som biomaten Flipper, hamret et lite flir i henne. Helvete!

Sene15

innleder med deler av Jeanne d'Arc drømmen som en symboliserende innledning til at Tonje står i bassenget med den dødbringende insulin-pennen klar til hugg.

Det er viktig at symbolikken og dobbeltheten ikke glipper slik at dramatikken kan bli enerådende på en mer overfladisk måte.

Jd' A drømmen er beskrevet på s.128-129:

..... Hun var med ett Jeanne d'Arc i hennes opprør mot overmakten, men samtidig var hun naken og til hest, kjente den varme hestekroppens rytmiske støt mellom bena, satt over skrevs og uten sadel. Hestens ryggvirvler masserte henne, der den beveget seg i rolig trav. Rundt sto en opphisset folkemasse. De forlangte noe stort av henne, et nytt under, en felles orgasme. De ble utålmodige etter hvert som ingenting hendte, ble til slutt aggressive. Grep etter henne.

Vis oss ditt helgenbilde, sa de, det som alle sier er et strålende ikon.

I det samme så hun for seg en roterende CD-Rom støpt i gjennomsiktig plast, en lysende UFO som hun bar som en tornekrans. Et helgenbilde. Men folket kunne ikke se den, det manglet en forbindelse. Underet og ikonet de selv hadde bedt om, var de blinde for å oppfatte.

I fortvilelse tok Jeanne da en tilfeldig treflis, et brekk fra en grein hun red under, og holdt den opp for massene og sa: 'Denne skal være symbolet på min tro, og derfor være mitt ikon og relikvie. Sangene dere bærer fram skal bli mitt rekviem.'

Sa hun, mens hun i sitt indre overførte all kraft fra seg selv til den roterende CD-Rom-en, og kastet til slutt treflisen mot de søkende armene. Let it be. (ny variant: og den ble til en memory-stick!)

Men Jeanne d'Arc maktet ikke å holde hesten stødig i samme himmelretning, hun førte folket i ring, en gang, så to ganger, og ti. Da skrek folk opp, spottet henne. Og kastet flisen.

Hun ville rømme, men kunne ikke, for hesten gikk i sitt spor uten å lyde henne. Hun var fanget. Det var bare et spørsmål om tid nå, til slutt ble hun revet over ende av mobben, lå voldtatt og nedtrampet tilbake.

Men flisen ble senere plukket opp av en liten pike. Den lå gjemt i barnehånden. Som et håp.

-Og denne barnehånden og piken er lille Tonje - fra den gangen hun var «pappas lille jente», og vi ser et øyeblikk henne og John i sin alder fra den gangen - så Tonje i bassenget med insulin-pennen i hånden. John svømmer som han pleier, uanfektet - følger sitt «mønster».

Problemstillingen genmanipulering kommer inn her, indirekte i hele fortellingen, se tekst under.

Og igjen farer det en tvil gjennom henne, som s.132-133:

.....Kjære pappa, kom med et nytt tegn, noe som viser at du er der, virkelig. Da vil jeg ikke gjøre dette.

Men spillets regler mellom dem var nøyaktig som før. Når hun svømte, sto han. Og omvendt. Innvevd i musikk.....

Skikkelser av rovdyr trengte seg på i Tonjes tankeverden, omskapt mennesker. Tankene myldret fram. Det aggressive mennesket sto fram i sin genetiske grusomhet. Så håpløst det er å tro på mykhet i en stålsatt verden. Men i den andre vektskålen var delfinen, det godes drøm, en mulighet som til slutt måtte erobre også mennesket. Gjennom silisium, symbolsk sett.

Hele tiden, mens hun tenkte dette, så Tonje framfor seg den tynne ynkelige farsskikkelsen, med de enkle ritualene, og hun husket CT-bildene.

Da falt endelig alt på plass: Virkeligheten er rovdyret, darwinismen i alle ting. Den geniale godhet er en dåredrøm, er et slettet ikon og Jeanne d'Arc i støvet, er pappas tomme skall, er Hamlets smilende narr ved den åpne graven.

Likevel, falt hun tilbake: Tenk hvor vakkert det ville vært å finne det delfinske i alle ting, finne en ny pappa, det godes metamorfose, det som ikke måtte holdes i ørene med moral eller metthet. Men noe slikt ville kreve et nytt skaperverk. Som er en umoralsk handling? Fordi? Fordi vi da tukler med naturen, gjør oss til Gud. Men hvorfor skal ikke vi genmanipulere og omforme slik den darwinistiske naturen alltid har ryddet vei i sitt skaperverk, der de færreste overlever lenge nok til forplantning, der omsorg bare er kattens kalde beregning og en raspande tunge. Foran dette skaperverket står vi som små barn med våre delfinske leketøy i hendene! Mens virkelighet styres av tikkende genetiske bomber og blind teknologi.....

Pappa?

Tonje stoppet opp. Tvilte.

For hun fornemmet en dimensjon som hun hadde glemt. Likevel tvang hun tankene tilbake i sitt rasjonelle spor; og plutselig, som en bølge av hvitt lys slo erkjennelsen inn over henne:

Pappa var alt død og hadde vært det lenge. Hun måtte se CT-sannheten i hvitøyet, virkeligheten. Mannen i vannet, John, var et hult skall. Den eneste virkelige pappaen hun hadde var i «Tonjeliten», var i silisium. Mens dette menneskelige sæd, dette ødelagte skaperverket foran henne, burde få lov til å dø helt. Det var hennes kjødelige plikt å la ham få dø.

Nå kjente hun at situasjonen hele tiden hadde vært uunngåelig: Du må gjøre det!

Dermed hadde hun fått den nødvendige styrken. Det var noe uunngåelig i situasjonen.

Hun la rolig på svøm, la insulinpennen mellom brystene under den stramme badedrakten, dekket av kroppen når hun svømte. Han sto i vannet. Ventet.

-Nå kommer senen med selve drapshandlingen. Den må gjøres fysisk enkel, men som handling voldsom, ja eksplosiv. Vi aner at Tonje redder seg selv, fordi hun derved kan anklages for mord, og de har det på henne som en trussel - og kan følgelig ta risken på å slippe henne fri. Drapshandlingen beskrives på s. 133-134:

Det var ikke tid for tvil. Hun visste at han la på svøm straks hun stanset. Derfor, i de siste takene tok hun fram pennen, holdt den i høyre hånd klar til hugg, som en løftet dolk. Og hogg! Kjente at pennen injiserte sitt innhold. Dødens utløsning.

Han la på svøm, tilsynelatende uanfektet. Etter litt la Tonje på svøm. John stoppet følgelig opp. Hun svømte i sirkel og så hele tiden på ham, hadde gjemt pennen igjen mellom brystene.

Idet hun brygget på tanken, eller kanskje håpet på at noe hadde gått galt med pennen, vaklet han. Hun svømte borttil ham. Det var halvdypt der. Han hikstet, klarte ikke å svømme mer, knapt å røre seg. Så på henne med skremte øyne, gjennomtrengende til marginen! Og mistet bevisstheten. Ség ned.

Hun holdt ham, trykket ham inntil seg. Pappa! Jeg skal holde deg, som du holdt meg og trøstet meg når jeg var liten. Hardt og fast og godt. Det kom rykninger i kroppen hans, som et slags kjærtegn. Hodet falt ned og under vann. Han trakk vann i lungene, men hostet ikke, fikk flere rykninger.

Etter en evighet av et minutt ble han rolig.

De to sto som et stilleben, en Vigeland-vridd skulptur om livet og døden. Til hun forsiktig løsnet taket, vasset mot utgangen, sprang. Så seg ikke tilbake. Hallen var som forvandlet, og musikken hul. Tankerommet var borte. Tilbake lå noe fremmed og trivielt. Klor og støy. Kameraøyne.

Scene 16

er en epilog.

Dramatiseringen kunne slutte som foran, med «Vigeland skulpturen» av de to.

Men jeg vil foreslå en sluttsene eller epilog som kopler seg inn nesten som en auto-avspilling i en nødsituasjon etter at noe er dødt, eller som enslags «det hinsidige» med sine kommentarer - noe transindent. Modellen er også litt analog til den i «Rom-odyseen» der datahjernen «HAL2000» blir skrudd av under stor dramatik, celle for celle - og til slutt kommer et pre-innspilt program/video fram med opplysninger som forklarer mye.

Noe av dette er tanken bak de aller siste sidene i boken, s.188-190

Det vil danne utgangspunktet for epilogen.

Gjengir de relevante delene s.188-190:

.....

..... *Et dypere nivå åpnet seg, det nest innerste, trodde hun. Slik som fjellet må ha åpnet seg for Ali Baba.*

Fram svevde en klode som en gang var verdens sentrum, nå en sort sol, et mørke bak skyggene. Slik livet også kan stilles i skyggen, truet innenfra av sin egen skaperiver. Som på AvenirX. Som på Fortet.

På skjermen danset cellenes gener som bokstaver og ord bortover, inn på en slags teaterscene der genbokstavene klebet seg fast til en grå middelaldermur rundt en eventyrborg.

Ordene ble snart til uforståelig graffiti. Plutselig kom en ungdomsgjeng med spraybokser, herjet rundt. 'Egaliser din drøm', skrev de, med grønn graffiti. For 'Det er ingen fasit', bare lys og mørke i lek gjennom livsformene. Bare spraybokstanker.

Scenen oppløste seg, og ut av kaoset kom John. Pappa!

.....

Han doserte, sin vane tro: 'Alt som blir vitenskaplig mulig vil måtte få sin mulighet. Til slutt. Å håpe på noe annet er en illusjon. Derfor valgte jeg å skape et uhyre for å bekjempe et enda større uhyre, velte teknologiens digitale flertallspill, innenfra.

Jeg bygget vår tids trojanske hest. Dragen skulle vekke antidragen, og utløse det dype opprøret, en revolusjon som jeg så lenge hadde drømt om, selve DET.

Derfor var katastrofen nøye planlagt og beregnet, som min annen fødsel, til det neste steget, mykt men med makt. Da jeg la meg på operasjonsbordet, var det denne drømmen som skulle skje fyldest. Nesten alt var programmert ferdig i Madeira, ellers ville det ikke ha fungert. Men jeg hadde ikke kalkulert med alle de ytre omstendighetene.

Vi kunne umulig forutse alt, bare retningen.

Og vi kunne slett ikke forutsi menneskedyrets voldsreaksjoner når det krøller seg i sitt eget fangnett.

Menneskene, stormaktene, ønsket nok å utslette meg hele tiden, men var samtidig nysgjerrige på mine hemmeligheter, noe som kunne holde meg i live lenge. Det var et spill med gevinster verdt risikoen. For begge. Regnet jeg ut.

Roper ikke framtiden på meg? tenkte jeg. Skulle jeg da la meg skremme av et ekko fra fortiden?

Morgendagen gryr allerede, og den er ikke deres, DET'et blinker i duggen på alle de glitrende kronbladene, kan ikke skjules. Framtiden har åndet sin eksistens gjennom nettopp meg, ser meg mer enn jeg kan se den.

Jeg har klart å bryte genenes ubrytelige segl.

Gene er det evige liv som våre forgjengelige kropper bringer fra generasjon til generasjon. Vi vil mestre naturlovene, sier vi, noen gjennom å forstå, andre ved å tro. Men genene vil mestre tiden. Jeg vil mestre genene.

Biomatens mulighet løfter seg derfor på vinden som en mektig ørn. Alt som er mulig, blir muligjort i den. Støpt inn i meg.'

-Kommentar: Dette gir enslags forklaring som viser at John planla mer enn vi ville trodd - også sin egen operasjon som biomat. Men det gir ingen forklaring eller løsning på hvordan hans tilstand er til slutt i bassenget - i hvilken grad Tonje er lurt til å ta livet av en far som kanskje for noen vil fortone seg som et monster eller en trusel, men som langt fra er et «vrak».

Med vilje skal dette bli stående åpent. Er det riktig å ta livet av skremmende forskningsresultater??

Det blir også stående åpent om «koden» er i «Tonjeliten», og Rebecca og JuriJr.s ødeleggelser av maskinen har jeg ikke brakt inn i handlingen.

Men det personlige oppgjøret far-datter blir, som i boken, det aller siste - og menneskelig sett det vesentligste. Går det en moralsk grense for å svikte sine nærmeste og begrave seg i sin forskning? (Eller i sitt arbeid - generelt sett - det moderne stressmennesket. Prioritering mellom karriære og medmennesker).

Derfor avsluttes som s. 190:

Tonje fikk nesten ikke puste. Noe tok et kvelertak på henne. Alle de store ordene, talemåtene! Hun husket pappas besvergelse: 'Et menneske kan aldri bli det største for meg'.

Og hun forsto, men fattet det ikke helt. At han kunne være så langsiktig beregnende. Kald. Dialektisk. Var det slik Vårherre også gjorde det? Skapte det onde først, for å ha en grunn til å skape det gode? Ikke rart det går som det går.

Hun ønsket en hånd å holde i, ikke bare et tastatur. Hun tente et levende lys. Kjente lukten av havet, tang og salt sjø, lukket øynene og så kloden åpne seg som en nattblomst, med utallige små lys. Menneskehjem. Det strømmer så mye mørke gjennom oss, lidelse. Hva hjelper det å vinne all verdens viten hvis man mister taket i sine barn. Mister taket ...

slutt dramatisering, Lasse Efskind 1999 – ny gjennomgang og versjon: 2008